

**P. PIUS X
KATOLIKU ÕPETUSE
KOMPENDIUM**

**VÄIKE
KATEKISMUS**

Püha Pius X Preestrite Vennaskond

Tõlkinud René Allik

Toimetanud isa Ivo Õunpuu

Keeleliselt toimetanud Aive Haljand

Anno Domini 2003

**Märkused
kristlikele vanematele ja
kasvatajatele
(III lisa p. Pius X katekismusele 1913. a.)**

1. Õpetada katekismust tähendab õpetada usku ja Jeesus Kristuse kõlblusõpetust, see tähendab anda Jumala lastele teadlikkus nende päritolust, väärikusest ja kutsumusest ning oma kohustustest, mis tähendab kinnistada nende mõistuses ja arendada neis religiooni, vooruste ning maapealse pühaduse ja seega taevase õndsuse aluspõhimõtteid ning ajendeid.
2. Katekismusetõdede õpetamine on seega kasulik nii üksik-isikutele, Kirikule kui ka tsiviilühiskonnale. See on **fundamen-taalseim** õpetus, mis kujundab kristliku elu aluspõhja. Seal, kus see õpetus on puudulik või halvasti edasi antud, muutub see aluspõhi nõrgaks ja vankuvaks ning võib üldse kergesti kaduda.
3. Nii nagu kristlikud lapsevanemad on oma laste **esmased ja peamised** kasvatajad, nii peavad nad ka olema oma laste **esmased ja peamised katehheedid**. **Esmased**, kuna nad peavad neile koos emapiimaga edasi andma ka Kirikult saadud õpetuse; **peamised**, kuna **nende** asi on lasta perekonna lastel pähe õppida peamised usutõed, alustades esimestest palvetest, mida nad peavad laskma iga päev korrata, et need kinnistuks järk-järgult sügavale laste hingedesse. Kui nad on sunnitud, nagu see sageli ette tuleb, laskma end laste kasvatamisel esindada teistel, siis peavad nad mõtlema oma pühale

kohustusele valida selleks ülesandeks välja need institutsioonid ja isikud, kes nende asendajana seda nii tõsist kohust ka oskavad ja tahavad kohusetruult täita. Ükskõiksus selles küsimuses tähendab loendamatute laste korvamatut rikkumist, millisest süüst tuleb Jumala ees aru anda!

4. Selleks, et edukalt õpetada, tuleb ise **kristlikku õpetust hästi vallata** ning seda **õpilaste vastuvõtuvõimele kohandatud viisil esitada ja selgitada**. Üle kõige on aga oluline, et selle kui ülimalt praktilise **õpetuse järgi tuleb ka ise elada**.

5. **Kristlikku õpetust tuleb hästi vallata**. Kuidas võib õpetada, kui ei olda ise õpetatud? Sellest tuleneb lapsevanemate ja katehheetide kohustus ka ise katekismust korduvalt lugeda ning usutõdesid põhjalikult uurida. Seda tuleb teha nii, et külastatakse kogudusepreestri poolt korraldatavaid, täiskasvanutele mõeldud üksikasjalikuma kristliku õpetuse loenguid, küsitakse nõu asja-tundlikelt isikutelt ning loetakse, kui võimalik, väärtuslikke kristlikke raamatuid.

6. **Kristlikku õpetust tuleb esitada ja selgitada kohasel viisil**. See tähendab arusaamise, austuse ja armastusega, nii et lapsed ei tunneks vastumeelsust ja igavust ei õpetaja ega õpetuse suhtes. Seetõttu tuleb ennast kohandada nende vastuvõtuvõimele, kasutada kõige tuntumaid ja lihtsamaid sõnu, äratada sobivate võrdpiltide ja praktiliste näidetega nende mõistust ning tundeid. Tuleb silmas pidada suurimat diskreetsust ja mõõdukust, et lapsi mitte väsitada, tuleb edeneda järk-

järgult, laskmata end pidevast kordamisest ärritusse sattuda ning kannatlikkuse ja armastusega taluda rahutust, keskendumatust, oskamatust, naiivsust ning teisi lapsea puudusi. Üle kõige tuleb vältida mehhaanilist õpetamismeetodit, mis – seetõttu, et ta mõistust ja südant liigutamata mõjub ainult mälule – tundub lastele rõhuva koormana ja jätab neid külmaks.

7. Lõpuks tuleb õpetatava usu- ja kõlblusõpetuse järgi ise elada. Kuidas muidu võib julgeda õpetada lastele religiooni, kui seda ise ei praktiseerita, käske ja eeskirju, mille vastu isegi laste silme ees ise eksitakse? Millist vilja sellisel juhul loodetakse? Vastupidi, vanemad röövivad seeläbi endalt autoriteedi ning juurutavad lastes kõige hädavajalikumate ning pühamate eluliste põhimõtete ja kohustuste alahindamist ning ükskõiksust nende vastu.

8. Kuna kaasajal igasuguse kõrgeima – Jumala, Tema Ilmutuse, Kiriku ja ka lapsevanemate – autoriteedi ning teispoelse elu ja lihasuretamise mõiste vastu järjekindlalt peetava võitlusega on kujundatud vaimse elu jaoks üdini kahjulik uskmatus ja mässulisuse õhkkond, peavad lapsevanemad ja kasvatajad suurima hoole ning tähelepanuga õpetama lastele katekismuse põhitõdesid. Nad peavad kujundama lastes kristlikku arusaamist elust, vastutust iga mõtte, sõna ja teo eest kõikjal viibiva, kõikenägeva ja kõiketeadva kõrgeima Kohtuniku ees. Nad peavad lastesse sisendama pühalt jumalakartlikku armastust meie Issanda, Jeesus Kristuse ja Tema Kiriku vastu, kalduvust tegusale ligimese-armastusele, püsivale ja truule vagadusele, armastust vooruste ning austust kristlike traditsioonide ja

kommete vastu. Ainult nii võib laste kasvatamise rajada mitte vankuvate ideede ja inimlike arvamuste liivale, vaid üleloomulike tõdede kindlale kaljule, mida ei saa hoolimata tormidest terve elu kestel vankuma panna.

9. Selleks kõigeaks aga on vajalik elav ja tegus usk, sügav austus surematu hinge ja vaimsete hüvede väärtuse vastu ning see mõistev armastus, mis püüab üle kõige selle poole, et kindlustada armastatud ligimestele igavene õndsus. Peale selle on vajalik ka eriline arm laste loomuse mõistmiseks ning tee leidmiseks nende vaimu ja südameni. Kristlikel lapsevanematel on väärikalt vastuvõetud abielusakramendi jõul õigus oma seisuse kohastele armudele ning seega ka neile armudele, mis on vajalikud laste kristlikuks kasvatamiseks. Peale selle võivad nad alandliku palve läbi saavutada Jumalalt veelgi rikkalikumaid arme selle ülesande täitmiseks, kuna kuulekate, vagade ja igakülgsetl vooruslike ning Jumalat armastavate ja ülistavate laste kasvatamine on Jumalale eriti meelepärane heategu. Seda peavad lapsevanemad tegema, ükskõik, kui palju ohvreid see neile ka ei maksaks, sest sel puhul on tegemist laste ja nende endi hingede päästmisega. Jumal õnnistab nende usku ja armastust selles ääretult tähtsas töös ning tasub neile selle eest ülimalt ihaldusväärse tasuga, nimelt pühade lastega, kes on kord koos nendega Taevas igavesti õndsad.

Dr. Ferdinand Steinhart,
P. Pius X Preestrite Vennaskonna Austria sekretariaadi
juhataja,

(eessõna P. Pius X Vennaskonna poolt välja antud P. Pius X kristliku õpetuse kompendiumi saksakeelsele väljaandele, *Mediatrix-Verlag*, Wien, 1981).

Esmased katekismuse mõisted **lastele**

1. peatükk

Meie püha usu põhitõdedest

1. Tee ristimärk ja ütle:

Isa ja Poja ja Püha Vaimu nimel. Aamen.

2. Tee ristimärk ja ütle ladina keeles:

In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen.

3. Kes on meid loonud?

Meid on loonud Jumal.

4. Mille jaoks on Jumal meid loonud?

Jumal on meid loonud, et me Teda tunneks, Teda armastaks, Teda selles elus teeniks ja et me surmajärgses elus igavesti Temas rõõmustaksime.

5. Kes on Jumal?

Jumal on kõige täiuslikum olevus, Looja, Taeva ja maa Issand.

6. Kas on ainult üks Jumal?

Jah, on ainult üks Jumal.

7. Kus Jumal on?

Jumal on Taevas, maa peal ja igal pool.

8. Kas Jumal näeb kõike?

Jah, Jumal näeb kõike, ka meie mõtteid.

9. Kas Jumal on alati olnud?

Jumal on alati olnud ja saab alati olema, sest Ta on igavene.

10. Kas Jumalal on keha nagu meil?

Jumalal ei ole keha, sest Ta on puhtaim vaim.

11. Kui palju isikuid on Jumalas?

Jumalas on kolm üksteisest tõeliselt erinevat isikut.

12. Kuidas nimetatakse neid kolme jumalikku isikut?

Neid kolme jumalikku isikut nimetatakse Isaks, Pojaks ja Pühaks Vaimuks.

13. Kas pühima Kolmainsuse kolm isikut on võrdsed või üksteisest erinevad?

Pühima Kolmainsuse isikud on täiesti võrdsed, kuna neil on sama olemus ehk natuur.

14. Milline neist kolmest jumalikust isikust on inimeseks saanud?

Neist kolmest jumalikust isikust sai inimeseks teine, nimelt Poeg.

15. Mil viisil sai Jumala Poeg inimeseks?

Jumala Poeg sai inimeseks sel viisil, et Ta võttis pühima Neitsi Maarja puhtaimas üsas Püha Vaimu mõju läbi endale samasuguse keha ja hinge, nagu meie neid omame.

16. Kuidas nimetatakse inimeseks saanud Jumala Poega?

Inimeseks saanud Jumala Poega nimetatakse Jeesus Kristuseks.

17. Kes on siis järelikult Jeesus Kristus?

Jeesus Kristus on inimeseks saanud Jumala Poeg.

18. Miks sai Jumala Poeg inimeseks?

Jumala Poeg sai inimeseks, et meid lunastada.

19. Mida tähendab "meid lunastada"?

“Meid lunastada” tähendab meid patust ja Põrgust vabastada ning teenida meile Taeva aulisus ning rõõm.

20. Mille üle rõõmustatakse Taevas?

Taevas rõõmustatakse igavesti Jumala nägemise ja igasuguse hüve üle, ilma et kannatataks mingisugusegi kurjuse all.

21. Kellele kingib Jumal Taeva?

Jumal kingib Taeva tasuna neile, kes Teda selles elus armastavad ja teenivad.

22. Mida kannatatakse Põrgus?

Põrgus kannatatakse igavesti Jumala nägemise kaotuse pärast, samuti igavest tuld ja kurjust, võimaluseta omada mingisugustki hüve.

23. Kes mõistetakse Põrgusse?

Põrgusse mõistetakse need, kes selles elus Jumalat ei armasta, Teda teenida ei taha ja kahetsematult surevad.

24. Mida tegi Jeesus Kristus, et meid lunastada?

Et meid lunastada, Jeesus Kristus kannatas ja suri ristil.

25. Kas Jeesus Kristus tõusis pärast oma surma uuesti üles?

Jeesus Kristus tõusis kolm päeva pärast oma surma uuesti au- ja võidurikkalt surnuist üles, et mitte kunagi enam surra.

2. peatükk

Kristliku õpetuse peamised osad

26. Millised on kristliku õpetuse peamised osad?

*Kristliku õpetuse neli peamist osa on Usutunnistus (Credo),
Meie Isa palve (Pater noster), käsud ja sakramendid.*

27. Loe Usutunnistus eesti keeles.

Mina usun Jumalasse, kõigeväelisesse Isasse, Taeva ja
maa Loojasse,

ja Jeesusesse Kristusesse, Tema ainsasse Pojasse, meie
Issandasse, kes on saadud Pühast Vaimust, sündinud
Neitsist Maarjast, kannatanud Pontius Pilatuse all, risti
löödud, surnud ja maetud, alla läinud surmavalda,
kolmandal päeval üles tõusnud surnuist, läinud
Taevasse, istub Jumala, oma kõigeväelise Isa paremal
käel,

sealt ta tuleb kohut mõistma elavate ja surnute üle.

Mina usun Pühasse Vaimusse, püha katoliku Kirikut,
pühakute osadust, pattude andeksandmist, ihu
ülestatõusmist
ja igavest elu. Amen.

27a. Loe *Credo* ladina keeles.

Credo in Deum, Patrem omnipotentem, Creatorem caeli
et terrae;

Et in Jesum Christum Filium eius unicum, Dominum
nostrum;

Qui conceptus est de Spiritu Sancto, natus ex Maria
Virgine;

Passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus et
sepultus;

Descendit ad inferos; tertia die resurrexit a mortuis;

Ascendit in caelos, sedet ad dexteram Dei Patris
omnipotentis; Inde venturus est iudicare vivos et

mortuos;
 Credo in Spiritum Sanctum; Sanctam Ecclesiam
 catholicam, Sanctorum communionem; Remissionem
 peccatorum;
 Carnis resurrectionem; Vitam aeternam. Amen.

28. Loe Meie Isa eesti keeles.

Meie Isa, kes sa oled taevas,
 pühitsetud olgu sinu nimi;
 sinu kuningriik tulgu;
 sinu tahtmine sündigu, nagu taevas, nõnda ka maa
 peal;
 meie igapäevast leiba anna meile tänapäev;
 ja anna meile andeks meie võlad,
 nagu meiegi andeks anname oma võlglastele;
 ja ära saada meid kiusatusse;
 vaid päästa meid ära kurjast. Aamen.

29. Loe *Pater noster* ladina keeles.

Pater noster, qui es in caelis,
 Sanctificetur nomen tuum;
 Adveniat regnum tuum;
 Fiat voluntas tua, sicut in caelo et in terra;
 Panem nostrum quotidianum da nobis hodie;
 Et dimitte nobis debita nostra,
 sicut et nos dimittimus debitoribus nostris;
 Et ne nos inducas in tentationem;
 Sed libera nos a malo. Amen.

30. Kas peale Meie Isa on veel teisigi palveid?

Peale Meie Isa on veel Ole tervitatud, Maarja (*Ave Maria*), millega me tervitame pühimat Neitsit Maarjat ja palvetame tema poole.

31. Loe Ole tervitatud, Maarja eesti keeles.

Ole tervitatud Maarja, täis armu, Issand on sinuga;
õnnistatud oled sa naiste seas ja õnnistatud on sinu
ihuvili Jeesus.

Püha Maarja, Jumalaema, palu meie, patuste eest nüüd
ja meie surmatunnil. Aamen.

32. Loe Ave Maria ladina keeles.

Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum. Benedicta tu
in mulieribus et benedictus fructus ventris tui, Jesus.

Sancta Maria, Mater Dei, ora pro nobis peccatoribus,
nunc et in hora mortis nostrae. Amen.

**33. Kas me palvetame veel teisi palveid pühima
Kolmainsuse ülistuseks?**

Pühima Kolmainsuse ülistuseks me palvetame Au olgu
(*Gloria Patri*).

34. Loe Au olgu eesti keeles.

Au olgu Isale ja Pojale ja Pühale Vaimule, nii nagu oli
alguses, olgu nüüd ja alati ja igavesti. Aamen.

35. Loe Gloria Patri ladina keeles.

Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto, sicut erat in
principio, et nunc, et semper et in saecula saeculorum.
Amen.

36. Kui palju ja millised käsud on olemas?

On kümme Jumala käsku.

Mina olen Issand, sinu Jumal:

1. Sul ei tohi olla ühtegi teist Jumalat peale minu.
2. Sa ei tohi Jumala nime asjata suhu võtta.
3. Sa pead pühasid pidama.

4. Sa pead oma isa ja ema austama.
5. Sa ei tohi tappa.
6. Sa ei tohi ihar olla.
7. Sa ei tohi varastada.
8. Sa ei tohi valet vanduda.
9. Sa ei tohi oma ligimese naist himustada.
10. Sa ei tohi oma ligimese vara himustada.

37. Kui palju ja millised Kiriku käsud on olemas?

On viis Kiriku käsku:

1. Sa pead kõigil pühapäevadel ja teistel kästud pühadel Missadest osa võtma.
2. Sa pead neljakümnepäevasel paastuajal, kvatembripäevadel¹ ja kästud vigiiliate ajal paastuma; sa ei tohi päevadel, mil see on keelatud, liha süüa.
3. Sa pead vähemalt üks kord aastas pihil käima ja vähemalt Ülestõusmispühade ajal oma koguduses Armulauale minema.
4. Sa pead aitama Kirikut ja preestreid ülal pidada.
5. Sa ei tohi järgmistel Kiriku poolt seatud aegadel pidulikku laulatust pidada: esimesest advendipühapäevast kuni Issanda Ilmumise suurpühani, paastuaja esimesest päevast kuni Ülestõusmispühade oktaavini.

38. Kui palju ja millised sakramendid on olemas?

On seitse sakramenti:

1. ristimine;
2. konfirmatsioon (kinnitamine);
3. pühim Armulaud (Euharistia);

---

1 - vt. märkust 5 - *toim.*

4. piht (patukahetsus);
5. viimne võidmine;
6. preestripühitsus;
7. abielu.

39. Kelle poolt seati need sakramendid sisse?

Need sakramendid seati sisse meie Issanda, Jeesus Kristuse poolt.

3. peatükk

Usu, lootuse, armastuse ja kahetsuse aktid ning teised palved

40. Ütle usu akt.

Ma usun kindlalt, sest Jumal, eksimatu Tõde, on selle ilmutanud pühale katoliku Kirikule ja tema läbi meile, et on olemas ainult üks Jumal kolmes jumalikus isikus – üksteisega võrdsed, kuid ometi üksteisest erinevad –, keda nimetatakse Isaks, Pojaks ja Pühaks Vaimuks; et Poeg on saanud inimeseks, võttes Püha Vaimu läbi puhtaima ja õndsaima Neitsi Maarja üsas vastu keha ja inimliku hinge; et Ta suri meie eest ristil, tõusis üles ja läks Taevasse ning tuleb sealt tagasi maa peale, et kõigi inimeste – nii elavate kui surnute üle kohut mõista; et saata head igaveseks Taevasse ja halvad Põrgusse. Seetõttu usun ma ka kõike, mida usub ja õpetab püha katoliku Kirik.

41. Ütle lootuse akt.

Mu Jumal, ma loodan Sinu peale, sest Sa oled kõikvõimas ja lõputult hea ja halastav ning Sa kingid mulle Kristuse, meie Lunastaja, kannatuse ja surma teenete läbi igavese elu, mille Sina, kõige truum, oled töötanud neile, kes teevad heade kristlaste tegusid, mida ka mina tahan teha Sinu jumaliku abiga.

42. Ütle armastuse akt.

Mu Jumal, ma armastan Sind kogu südamest ja üle kõige, sest Sina oled kõige kõrgem ja täiuslikum hüve; ma olen valmis pigem kõik kaotama kui Sind solvama; armastusest Sinu vastu armastan ma ka oma ligimesi ja tahan neid armastada nagu iseennast.

43. Ütle kahetsuse akt.

Oo mu Jumal, ma kahetsen, ja see teeb mulle tõepoolest südamest valu, et ma Sind olen solvanud, sest Sa oled kõrgeim hüve ja ma armastan Sind üle kõige; ma otsustan Sinu jumaliku abiga kindlalt tulevikus mitte enam pattu teha ning eriti vältida otsest võimalust patule.

44. Ütle loomuliku ja üleloomuliku kahetsuse akt.

Oo mu Jumal, ma kahetsen, ja see teeb mulle tõepoolest südamest valu, et ma Sind olen solvanud. Ma kahetsen pörgukaristuse pärast, mille ma olen ära teeninud, ning Taeva pärast, mille ma olen kaotanud; kuid veelgi enam kahetsen ma sellepärast, et ma oma pattude läbi olen solvanud Sind, nii head ja püha Jumalat. Ma tahaksin pigem surra kui Sind solvata. Ma otsustan Sinu jumaliku abiga kindlalt tulevikus mitte enam pattu teha ning eriti

vältida otsest võimalust patule.

45. Millise palvega me veel tervitame pühimat Neitsit Maarjat ja palvetame tema poole?

Me tervitame pühimat Neitsit Maarjat ja palvetame tema poole Ole tervitatud, kuninganna (*Salve Regina*) palvega.

46. Loe Ole tervitatud, kuninganna eesti keeles.

Ole tervitatud, kuninganna, halastuse Ema, meie elu, meie rõõm, meie lootus, ole tervitatud. Sinu poole hüüame me, pagendatud Eeva lapsed, sinu poole õhkame leinates ja nuttes siin pisarate orus. Pööra siis, meie eestkostja, oma halastavad silmad meie poole ja näita meile selle pagenduse järel Jeesust, oma õndsakskiidetud ihuvilja, sina hea, sina leebe, sina armas Neitsi Maarja.

47. Loe *Salve Regina* ladina keeles.

Salve, Regina, Mater misericordiae, vita, dulcedo et spes nostra, salve. Ad te clamamus, exsules filii Hevae, ad te suspiramus, gementes et flentes in hoc lacrimarum valle. Eia ergo, advocata nostra, illos tuos misericordes oculos ad nos converte. Et Jesum, benedictum fructum ventris tui, nobis, post hoc exsilium ostende.

O clemens! o pia! o dulcis Virgo Maria!

48. Kuidas me tervitame oma kaitseinglit ja hüüame tema poole?

Me tervitame oma kaitseinglit ja hüüame tema poole Jumala ingli (*Angele Dei*) palvega.

49. Loe Jumala ingel eesti keeles.

Jumala ingel, kes sa oled mu kaitsja, jumalakartuses

usaldan end sinu hoolde, et sa mind tänasel päeval valgustaksid, kaitseksid, valitseksid ja juhiksid. Aamen.

50. Loe *Angele Dei* ladina keeles.

Angele Dei, qui custos es mei, me, tibi commissum pietate superna, hodie illumina, custodi, rege et gubernata. Amen.

51. Millised teised palved on kõigil kristlastel ühised?

Teised kõigil kristlastel ühised palved on Patutunnistus (*Confiteor*), Issanda ingel (*Angelus Domini*) ning Igavene rahu (*Requiem aeternam*) surnute hingede eest.

52. Loe Patutunnistus eesti keeles.

Mina tunnistan kõigeväelisele Jumalale, alati puhtale Neitsile Maarjale, õndsale peainglile Miikaelile, õndsale Ristijale Johannesele, pühadele apostlitele Peetrusele ja Paulusele, kõigile pühakutele ja sulle, Isa, et ma olen väga palju patte teinud mõtte, sõnade ja tegudega: minu süü, minu süü, minu suurim süü. Seepärast palun õndsat ja alati puhast Neitsit Maarjat, püha peainglit Miikaeli, püha Ristijat Johannest, pühi apostleid Peetrust ja Paulust, kõiki pühakuid ja sind, Isa, minu eest paluda Issandat, meie Jumalat.

53. Loe *Confiteor* ladina keeles.

Confiteor Deo omnipotenti, beatae Mariae semper Virgini, beato Michaeli archangelo, beato Joanni Baptistae, sanctis apostolis Petro et Paulo, omnibus sanctis et tibi, Pater, quia peccavi nimis cogitatione, verbo et opere : mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa. Ideo precor beatam Mariam semper Virginem,

beatum Michaelum archangelum, beatum Joannem Baptistam, sanctos apostolos Petrum et Paulum, omnes sanctos et te, Pater, orare pro me ad Dominum Deum nostrum.

54. Loe Issanda ingel eesti keeles.

Issanda ingel kuulutas Neitsi Maarjale.

Ja ta sai Pühast Vaimust.

Ole tervitatud, Maarja ...

Ja Maarja ütles: Vaata, ma olen Issanda ümmardaja. –

Mulle saagu su sõna järgi.

Ole tervitatud, Maarja ...

Ja Sõna sai lihaks. –

Ja elas meie keskel.

Ole tervitatud, Maarja ...

Palu meie eest, püha Jumalasünnitaja. –

Et me Kristuse töotusi vääriksime.

Palugem. – Me palume sind, Jumal, vala oma armu meie südamesse. Inglise kuulutuse kaudu tundsi ära

Kristuse, Sinu Poja lihakssaamise. Juhi meid Tema kannatuse ja Risti läbi aulisele ülestõusmisele, Kristuse, meie Issanda läbi. Aamen.

55. Loe *Angelus Domini* ladina keeles.

Angelus Domini nuntiavit Mariae. –

Et concepit de Spiritu Sancto.

Ave Maria...

Ecce ancilla Domini. –

Fiat mihi secundum verbum tuum.

Ave Maria...

Et verbum caro factum est. –

Et habitavit in nobis.

Ave Maria...

Ora pro nobis, sancta Dei Genitrix. –

Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

Oremus. – Gratiam tuam, quaesumus, Domine, mentibus nostris infunde, ut qui, Angelo nuntiante, Christi Filii tui incarnationem cognovimus, per passionem eius et crucem ad resurrectionis gloriam perducamur. Per eundem Christum Dominum nostrum. Amen.

56. Millal tuleb palvetada Issanda ingliti?

Issanda ingliti tuleb palvetada hommikul, keskpäeval ja õhtul, siis kui selleks kelladega märku antakse.

57. Loe Igavene puhkus puhastustules viibivate vaeste hingede eest eesti keeles.

Igavene puhkus anna neile, Issand. –

Ja igavene valgus paistku neile. –

Nad puhaku rahus. –

Aamen.

58. Loe *Requiem aeternam* puhastustules viibivate vaeste hingede eest ladina keeles.

Requiem aeternam dona eis, Domine. –

Et lux perpetua luceat eis. –

Requiescant in pace. –

Amen.

59. Millist palvet veel loetakse puhastustules viibivate hingede eest?

Puhastustules viibivate hingede eest loetakse veel palvet Sügavikust (*De profundis*).

60. Loe Sügavikust eesti keeles.

Põhjatuist sügavusist hüüan ma sinu poole, Issand! /
 Issand, kuule mu häält,
 Sinu kõrvad pangu tähele / mu anumise häält!
 Kui sina, Issand, peaksid meeles kõik pahateod, / kes
 siis, Issand, püsiks?
 Kuid sinu käes on andeksand, / et sind kardetaks.
 Ma ootan Issandat, / mu hing ootab,
 Ja ma loodan tema sõna peale.
 Mu hing ootab Issandat / enam kui valvurid hommikut,
 Kui valvurid hommikut.
 Iisrael, looda Issanda peale,
 Sest Issanda juures on heldus / ja tema juures on rohke
 lunastus!
 Ja tema lunastab Iisraeli / kõigist tema pahategudest.
 Igavene puhkus anna neile, Issand. -
 Ja igavene valgus paistku neile. -
 Nad puhaku rahus. -
 Amen.

61. Loe *De profundis* ladina keeles:

De profundis clamavi ad te, Domine / Domine, exaudi
 vocem meam.
 Fiant aures tuae intendentes / in vocem deprecationis
 meae. -
 Si iniquitates observaveris, Domine / Domine, quis
 sustinebit? -
 Quia apud te propitiatio est / et propter legem tuam
 sustinui te, Domine. -
 Sustinuit anima mea in verbo ejus / speravit anima mea
 in Domino.-
 A custodia matutina usque ad noctem / speret Israel in
 Domino. -
 Quia apud Dominum misericordia / et copiosa apud

eum redemptio.

Et ipse redimet Israel / ex omnibus iniquitatibus ejus. -

Requiem aeternam dona eis, Domine. -

Et lux perpetua luceat eis. -

Requiescant in pace. - Amen.

Esimene osa

Usu põhitõdedest

1. peatükk

Pühast ristimärgist

1. Oled sa kristlane?

Jah, ma olen kristlane Jumala armu läbi.

2. Mida tähendab olla kristlane?

Kristlane olla tähendab tunnistada avalikult usku ja Jeesus Kristuse seadust.

3. Kuidas saadakse kristlaseks?

Kristlaseks saadakse püha ristimise läbi.

4. Milline on kristlaste märk?

Kristlaste märk on püha ristimärk.

5. Kuidas me teeme ristimärgi?

Ristimärgi teeme, puudutades parema käega laupa ja öeldes: "Isa"; siis rinda, öeldes: "Poja"; siis vasakut ja paremat õlga, öeldes: "ja Püha Vaimu nimel"; ja lõpuks ütleme: "Aamen".

6. Miks on ristimärk kristlaste tunnusmärk?

Ristimärk on kristlaste tunnusmärk, kuna ta eristab kristlased uskmatutest.

7. Millest ristimärk kuulutab?

Ristimärk kuulutab meie püha usu peamistest saladustest.

8. Mis on meie püha usu peamised saladused?

Meie püha usu kaks peamist saladust on: 1. Jumala ühtsus ja Kolmainsus; 2. meie Issanda, Jeesus Kristuse inimeseks saamine, kannatus ja surm.

9. Mida tähendab "Jumala ühtsus"?

"Jumala ühtsus" tähendab, et on ainult üks Jumal.

10. Mida tähendab "Jumala Kolmainsus"?

"Jumala Kolmainsus" tähendab, et Jumalas on kolm isikut, kes on üksteisega võrdsed ja ometigi üksteisest erinevad ja neid nimetatakse: Isa, Poeg ja Püha Vaim.

11. Kuidas me väljendame ristimärgiga Jumala ühtsuse ja Kolmainsuse saladust?

Me väljendame ristimärgiga Jumala ühtsust ja Kolmainsust, öeldes: "Isa ja Poja ja Püha Vaimu", millega kinnitame, et Jumalas on kolm tõeliselt üksteisest erinevat isikut, ja kuna me ütleme "...nimel", siis kinnitame, et on ainult üks Jumal.

12. Mida tähendab "meie Issanda, Jeesus Kristuse inimeseks saamine, kannatus ja surm"?

"Meie Issanda, Jeesus Kristuse inimeseks saamine, kannatus ja surm" tähendab, et Jumala Poeg sai inimeseks, kannatas ja suri ristil, et meid lunastada.

13. Kuidas me väljendame ristimärgiga meie Issanda, Jeesus Kristuse inimeseks saamise, kannatuse ja surma saladust?

Me väljendame ristimärgiga meie Issanda, Jeesus Kristuse inimeseks saamise, kannatuse ja surma saladust, kuna see märk meenutab seda, et Jumala Poeg sai inimeseks, kannatas ja suri ristil.

14. Kas on kasulik ristimärki sageli teha?

Ristimärki on väga kasulik sageli teha, sest selles on jõud elavdada usku, kiusatustele vastu panna ja Jumalalt palju armu saada.

15. Millal on hea ristimärki teha?

Ristimärki on hea teha hommikul üles tõustes, õhtul magama minnes, enne ja pärast söömist ja tööd, kirikusse sisenemisel, kirikust lahkumisel ja eriti enne palvetamist.

2. peatükk

Jumala ühtsusest ja Kolmainsusest

16. Kas me mõistame, kuidas kolm üksteisest tõeliselt erinevat isikut on üks Jumal?

See on saladus, mida me ei saa mõista, sest Jumal on lõputu ja haaramatu, aga me peame seda uskuma, kuna Jumal on selle meile ise ilmutanud.

17. Kuidas nimetatakse seda saladust?

Seda nimetatakse pühima Kolmainsuse saladuseks.

18. Mida me mõistame sõnade "pühim Kolmainsus" all?

Sõnade "pühim Kolmainsus" all me mõistame ühte Jumalat kolmes täiesti erinevas isikus: Isas, Pojas ja Pühas Vaimus.

19. Mida tähendab "kolm üksteisest täiesti erinevat isikut"?

See tähendab, et üks isik ei ole teine, nimelt, et Isa ei ole Poeg, Poeg ei ole Püha Vaim ja Püha Vaim ei ole ei Isa ega Poeg.

20. Milline on pühima Kolmainsuse esimene isik?

Pühima Kolmainsuse esimene isik on Isa.

21. Milline on pühima Kolmainsuse teine isik?

Pühima Kolmainsuse teine isik on Poeg.

22. Milline on pühima Kolmainsuse kolmas isik?

Pühima Kolmainsuse kolmas isik on Püha Vaim.

23. Miks on Isa pühima Kolmainsuse esimene isik?

Isa on pühima Kolmainsuse esimene isik, kuna Ta ei lähtu teistest isikutest, vaid on mõlema teise isiku algpõhjuseks.

24. Miks on Poeg pühima Kolmainsuse teine isik?

Poeg on pühima Kolmainsuse teine isik, kuna Ta on Isast sündinud.

- 25. Miks on Püha Vaim pühima Kolmainsuse kolmas isik?**
Püha Vaim on pühima Kolmainsuse kolmas isik, kuna Ta lähtub Isast ja Pojast.
- 26. Kas Isa on Jumal?**
Jah, Isa on Jumal.
- 27. Kas Poeg on Jumal?**
Jah, Poeg on Jumal.
- 28. Kas Püha Vaim on Jumal?**
Jah, Püha Vaim on Jumal.
- 29. Kui iga isik on Jumal, on siis need kolm isikut jumalused?**
Need kolm pühima Kolmainsuse isikut ei ole kolm jumalust, vaid on üks Jumal.
- 30. Miks on pühima Kolmainsuse isikud ainult üks Jumal?**
Pühima Kolmainsuse kolm isikut on ainult üks Jumal, sest igal isikul on üks ja seesama jumalik loomus.
- 31. Milline neist kolmest isikust on kõige suurem, võimsam ja targem?**
Kõik kolm jumalikku isikut on võrdsed, kuna neil on seesama jumalik loomus ja ka seesama võim, tarkus ja headus.
- 32. Kas Isa oli enne Poega ja Püha Vaimu?**
Isa ei olnud enne Poega ja Püha Vaimu, sest kõik kolm jumalikku isikut on võrdselt igavesed.

3. peatükk

Jumala Poja inimeseks saamisest

33. Mida tähendab väljend “inimeseks saamine”?

Väljend “inimeseks saamine” tähendab, et pühima Kolmainsuse teine isik, nimelt Jumala Poeg, sai inimeseks.

34. Kuidas sai Jumala Poeg inimeseks?

Jumala Poeg sai inimeseks nii, et ta võttis Püha Vaimu läbi õndsaima Neitsi Maarja üsas vastu keha ja hinge, nagu need on meil.

35. Kas Jumala Poeg loobus inimeseks saades olemast Jumal?

Inimeseks saanud Jumala Poeg ei loobunud olemast Jumal, vaid jäi edasi tõeliseks Jumalaks, olles nüüd ka tõeline inimene.

36. Kuidas nimetatakse inimeseks saanud Jumala Poega?

Inimeseks saanud Jumala Poega nimetatakse Jeesus Kristuseks.

37. Kas Jeesus Kristus on alati olnud?

Jeesus Kristus on alati olnud Jumal, inimeseks olemist alustas Ta inimeseks saamise hetkel.

38. Kes on Jeesus Kristuse isa?

Jeesus Kristuse isa on ainult igavene Isa, kuna seesama Jumala Poeg, kes oma jumaliku loomuse järgi on sigitatud pühima Kolmainsuse esimesest isikust, on oma inimliku loomuse järgi vastu võetud Pühast Vaimust ja sündinud õndsaimast Neitsist Maarjast.

39. Miks sai Jumala Poeg inimeseks?

Jumala Poeg sai inimeseks, et meid lunastada.

40. Kas me ei oleks võinud ennast ise lunastada, kui Jumala Poeg ei oleks saanud inimeseks?

Kui Jumala Poeg ei oleks saanud inimeseks, ei oleks me võinud ennast ise lunastada, sest meie esiisa Aadama patu läbi olime me Saatana sulased ja alatiseks Paradiisist välja aetud.

41. Milles seisnes Aadama patt?

Aadama patt oli uhkuse ja raske sõnakuulmatuse patt.

42. Millist kahju tõi meile Aadama patt?

Aadama patt tõi meile Jumala armu kaotuse, teadmatuse, kalduvuse kurjusele, surma ja kõik teised pahed.

43. Kus Jeesus Kristus sündis?

Jeesus Kristus sündis ühes Petlemma tallis ja Ta pandi sõime.

44. Miks tahtis Jeesus Kristus nõnda armetult sündida?

Jeesus Kristus tahtis nõnda armetult sündida meid õpetamaks, et me ei otsiks õnne maailma rikkuses, aus ja lõbus.

45. Mida Jeesus Kristus tegi oma maises elus?

Maises elus õpetas Jeesus Kristus meile teed Taevasse oma sõna ja eeskuju kaudu ning kinnitas oma õpetust imede läbi.

46. Mida tegi Jeesus Kristus, et meid lunastada?

Et meid lunastada, Jeesus Kristus kannatas ja suri ristil.

47. Kas Jeesus Kristus suri kui Jumal või kui inimene?

Jeesus Kristus suri kui inimene, sest kui Jumal ei saanud Ta ei kannatada ega surra.

48. Mis juhtus pärast Jeesus Kristuse surma Tema kehaga?

Jeesus Kristuse keha maeti pärast Tema surma.

49. Kuhu läks Jeesus Kristuse hing pärast Tema surma?

Jeesus Kristuse hing läks pärast Tema surma Põrgu eeskotta², et vabastada pühade isade hingi, see tähendab neid pühased inimesi, kes surid enne Teda.

50. Mitmeks päevaks jäi Jeesus Kristuse pühim ihu hauda?

---

2 - Põrgu eeskojaks nimetame me seisundit ja kohta, kus viibisid kõigi inimeste hinged enne lunastamist Jeesus Kristuse läbi, kuna nad olid jäetud ilma võimalusest näha lõpmatult täiuslikku Jumalat, ehkki õiglaste hinged ei pidanud kannatama põrgupiinu. - *toim.*

Jeesus Kristuse pühim ihu jäi hauda kolmeks päevaks, aga ka mitte täiesti, see tähendab osaks reedest ja terveks laupäevaks kuni pühapäeva hommikuni, mil Ta aurikkalt ja võidukalt üles tõusis, et mitte kunagi enam surra.

51. Mida tähendab “Ta on üles tõusnud”?

“Ta on üles tõusnud” tähendab, et Jeesus Kristuse hing ühendus jälle tema kehaga.

52. Mitmeks päevaks jäi Jeesus Kristus pärast ülestõusmist maa peale?

Pärast ülestõusmist jäi Jeesus Kristus veel neljakümneks päevaks maa peale, et tugevdada oma jüngreid usus.

53. Kuhu läks Jeesus Kristus pärast neljakümme päeva?

Pärast neljakümme päeva tõusis Jeesus Kristus Taevasse, kus Ta istub Jumala, oma kõigeväelise Isa paremal käel.

54. Kas Jeesus Kristus saatis Taevast oma Kirikule Püha Vaimu?

Jeesus Kristus saatis oma Kirikule Püha Vaimu Nelipühal, kümme päeva pärast Tema Taevasse minekut.

55. Kas Jeesus Kristus on praegu ainult Taevas?

Jeesus Kristus kui Jumal on kõikjal ja kui Jumalinimene on Ta Taevas ning pühimas Altarisakramendis.

4. peatükk

Jeesus Kristuse taastulemisest maailma lõpus ja kahest kohtust – isiklikust ja üldisest

56. Kas Jeesus Kristus tuleb veel ükskord nähtavalt maa peale?

Jeesus Kristus tuleb taas maailma lõpus maa peale, et kohut mõista elavate ja surnute, see tähendab heade ja kurjade üle.

57. Mille üle mõistab Jeesus Kristus kohut?

Jeesus Kristus mõistab kohut kõige hea ja kurja üle, mida me teinud oleme.

58. Mis juhtub meie hingega kohe pärast surma?

Kohe pärast surma ilmub meie hing Jeesus Kristuse kohtuniku-trooni ette, et meie tegudest aru anda.

59. Järelikult on kahte liiki kohus?

Jah, on kahte liiki kohus: isiklik kohe pärast surma ja üldine maailma lõpus.

60. Mis juhtub hingega pärast isiklikku kohut?

Pärast isiklikku kohut läheb hing, kui ta on Jumala armus ja ilma patukaristuseta, Taevasse; kui ta on surmapatus, siis Põrgusse; kui ta aga on armuseisundis, kuid omab süüd jumaliku õigluse ees, läheb ta enne Taevasse sisselaskmist puhastustulle.

61. Mis on puhastustuli?

Puhastustuli on lunastuskoht nende hingede jaoks, kes on küll Jumala armus surnud, aga ei ole oma süütegusid jumalikule õiglusele veel täielikult hüvitanud.

62. Kas me saame vähendada puhastustules olevate hingede karistusi?

Jah, me võime vähendada puhastustules olevate hingede karistusi palvete, patukaristuse kustutuste (indulgentside), almuste ja teiste heade tegudega, eelkõige aga püha Missaohvriga.

63. Kas meie ihu ei tõuse enam kunagi üles?

Meie keha tõuseb üles üldise kohtu päeval, mil inimene läheb keha ja hingega vastavalt oma headele ja kurjadele tegudele kas Taevasse või Põrgusse.

64. Kas on kindel, et Põrgu on olemas?

Jah, see on kindel, sest usk õpetab seda meile.

65. Kui kauaks jäävad kurjad Põrgusse?

Kurjad jäävad Põrgusse igaveseks.

66. Kas Põrgu pälvitakse juba ühe surmapatuga?

Jah, Põrgu pälvitakse juba ühe surmapatuga.

67. Kui kauaks jäädakse Taevasse?

Head jäävad Taevasse igaveseks.

68. Kas kõik inimesed on loodud Taeva jaoks?

Jah, kõik inimesed on loodud Taeva jaoks.

69. **Miks ei lähe siis kõik Taevasse?**
Kõik ei lähe Taevasse, sest kõik ei tee seda, mida nad peavad tegema, et end päästa.
70. **Mis on hädavajalik, et end päästa?**
Et end päästa, peab uskuma Jeesus Kristusesse ja elama Jumala ning Kiriku käskude järgi.

5. peatükk

Pühast katoliku Kirikust, pattude andeksandmisest ja pühakute osadusest

71. **Mis on püha katoliku Kirik?**
Püha katoliku Kirik on nende inimeste ühendus, kes on ristitud, usuvad ja tunnistavad meie Issanda, Jeesus Kristuse usku, saavad osa nendest samadest sakramentidest ja tunnistavad kõrgeimat karjast Roomas kui Kristuse asemikku maa peal.
72. **Kes rajas Kiriku?**
Jeesus Kristus, meie Issand, rajas Kiriku.
- 72a. **Miks Jeesus Kristus rajas Kiriku?**
Jeesus Kristus rajas Kiriku, et temas võiksid kõik inimesed alati leida vahendeid igaveseks pääsemiseks.

73. Millised on peamised vahendid Kirikus, et saavutada igavest elu?

Peamised vahendid Kirikus igavese elu saavutamiseks on tõeline usk, arm sakramentide läbi, pattude andeksandmine ja pühakute osadus.

74. Mida tähendab pattude andeksandmine?

Pattude andeksandmine tähendab, et Jeesus Kristus on andnud oma Kirikule võimu igat pattu sakramendi kaudu, mille Ta selle jaoks sisse seadis, andeks anda.

75. Mis on pühakute osadus?

Pühakute osadus on kõigi ristiusuliste - nii maa peal, Taevas kui ka puhastustules - osalus Kiriku palvetes ja heades tegudes.

Teine osa

Palvest

76. Mis on palve?

Palve on vaimu ja südame tõstmine Jumala poole, et Teda kummardada, Teda tänada ja Temalt paluda seda, mida me vajame.

77. On see hädavajalik, et me palvetame?

Jah, see on hädavajalik, et me palvetame, ja tihti palvetame, sest Jumal on seda käskinud ja seda nõuab meie ajalik ning igavene heaolu.

78. Milliseid palveviise on olemas?

On olemas kaks palveviisi: sisemine ja suuline.

79. Milline on sisemine palve?

Sisemine palve on see, mida palvetatakse ainult vaimus ja seda nimetatakse mõtiskluseks (meditatsiooniks).

80. Milline on suuline palve?

Suuline palve on see, mida palvetatakse sõnadega, ühes vaimse keskendumise ja südamehardusega.

81. Mis aitab meid heal palvetamisel?

Heal palvetamisel aitab meid: 1. mõte, et me oleme Jumala juures ja vajame Tema halastust ning abi; 2. väärikas väline hoiak, nagu see on kohane sellele, kes otsib abi Jumala lõpmatult majesteedilt.

- 82. Kas me võime loota, et saame arme, mida palume?**
Me võime ja peame lootma, et saame neid arme, mida palume, juhul kui need pole kahjulikud meie hingeõnnistusele.
- 83. Miks me peame uskuma, et Issand meie palveid kuulda võtab?**
Me peame uskuma, et Issand meie palveid kuulda võtab, sest Ta on seda ise töötanud ning Ta on kõikvõimas, halastav ja täielikult truu oma töotustele.
- 84. Millel peab põhinema meie lootus?**
Meie lootus peab põhinema Jeesus Kristuse lõpututel teenetel, millest saavad väärtuse meie head teod, ja seetõttu peame me alati oma palved Jumala poole saatma Tema nimel.
- 85. Milline on parim suulistest palvetest?**
Parim palve on see, mille Jeesus Kristus ise meile õpetas – Meie Isa palve.
- 86. Mida sisaldab Meie Isa palve?**
Meie Isa palve sisaldab kõike, mida me peame Jumalalt lootma ja paluma.
- 87. Mitu palvet on Meie Isa palves?**
Meie Isa palves on seitse palvet: esimeses neljas palume me head, kolmes viimases, et Jumal vabastaks meid hädadest.
- 88. Milliseid hüvesid me palume esimeses neljas palves?**

Esimeses neljas palves palume, et Jumala nimi oleks pühitsetud, see tähendab kogu maailma poolt tunnustatud ja ülistatud; et Kiriku levimise ja ülistuse kaudu tuleks Tema kuningriik; et Tema püha tahe oleks alati ja kõigi poolt täidetud ning et Ta annaks meile vaimset ja maist toitu.

89. Millised on hädad, millest me Jumalalt vabastamist palume?

Hädad, millest me Jumalalt vabastamist palume, on patud, kiusatused ja kõik hädad ning puudused, mis võiksid kahjustada meie hingeõndsust.

90. Millise palve me loeme tavaliselt pärast Meie Isa?

Pärast Meie Isa loeme tavaliselt Ole tervitatud, Maarja, millega me otsime abi pühima Neitsi Maarja käest.

91. Miks me loeme pärast Meie Isa kõige meelsamini Ole tervitatud, Maarja?

Pärast Meie Isa loeme Ole tervitatud, Maarja sellepärast, et õndsaim Neitsi Maarja on meie võimsaim eeskostja Jeesus Kristuse juures.

92. Kas pühakute eestpalvet on hea ja kasulik paluda?

Pühakute eestpalvet on väga kasulik paluda, sest nende palved on Jumalale väga meelepärased.

93. Ütle mulle üks ilus palveharjutus.

Ilus palveharjutus on Roosipärg, sest ta sisaldab Meie Isa, Ole tervitatud, Maarja ja mõtisklusi meie püha religiooni tähtsaimate saladuste üle.

94. Kui palju saladusi on Roosipärjas?

Roosipärjas on viisteist saladust: viis rõõmurikast, viis valurikast ja viis aurikast.

95. Millised on rõõmurikkad saladused?

Rõõmurikkad saladused on:

1. Ingli kuulutamine Neitsi Maarjale.
2. Eliisabeti külastamine.
3. Jeesuse sündimine Petlemmas.
4. Jeesuse esitamine templis.
5. Jeesuse leidmine templist.

96. Millised on valurikkad saladused?

Valurikkad saladused on:

1. Jeesus Kristus higistab oma surma eelöhtul verd.
2. Jeesuse piitsutamine.
3. Jeesuse kroonimine kibuvitstega.
4. Jeesus kannab rasket risti.
5. Jeesuse ristilöömine ja surm Ristil.

97. Millised on aurikkad saladused?

Aurikkad saladused on:

1. Jeesus surnuist ülestõusmine.
2. Jeesuse Taevasseminek.
3. Püha Vaimu saatmine.
4. Neitsi Maarja Taevassevõtmine.
5. Neitsi Maarja kroonimine Taeva ja maa kuningannaks.

Kolmas osa
Jumala käskudest,
Kiriku käskudest ja patust

1. peatükk

Jumala käskudest

§ 1. Jumala käskudest üldiselt.

98. Mitu käsku on jumalikus seaduses?

Jumalikus seaduses on kümme käsku:

Mina olen Issand, sinu Jumal:

1. Sul ei tohi olla ühtegi teist Jumalat minu kõrval.
2. Sa ei tohi Jumala nime ilmaasjata suhu võtta.
3. Sa pead pühitsema pühi.
4. Sa pead austama oma isa ja ema.

5. Sa ei tohi tappa.
6. Sa ei tohi olla ebakasin.
7. Sa ei tohi varastada.
8. Sa ei tohi valet vanduda.
9. Sa ei tohi himustada oma ligimese naist.
10. Sa ei tohi himustada oma ligimese vara.

99. Kes andis need käsud?

Need käsud andis Jumal ise Moosese kaudu Vanas Lepingus ja Jeesus Kristus kinnitas nad Uues Lepingus.

100. Kas me suudame neid käske täita?

Jah, me suudame neid käske täita Jumala abiga, kes on valmis andma oma armu neile, kes seda paluvad, nagu see on meie kohus.

101. Kas me oleme kohustatud neid käske täitma?

Jah, me oleme kohustatud Jumala käske täitma; piisab neist ühe vastu raskelt patustamisest, et pälvida Põrgu.

102. Mida need käsud sisaldavad?

Need käsud sisaldavad meie kohustusi Jumala ja ligimeste ees.

103. Millised on meie kohustused Jumala ja ligimeste ees?

Jumala ees on meil kohustus armastada Teda kõigest südamest, ligimese ees on meil kohustus Jumala armastuse pärast teda armastada nagu iseennast.

104. Mida Jumal oma käskudes meile üldiselt kohustuseks seab?

Jumal kohustab meid oma käskudes tegema head ja vältima kurja, sellepärast sisaldab iga käsk üht käsku ja üht keeldu.

§ 2. Käskudest eraldi.

105. Mida käsib Jumal esimese käsu sõnadega “Sul ei tohi olla ühtegi teist Jumalat minu kõrval”?

Esimese käsu sõnadega “Sul ei tohi olla ühtegi teist Jumalat minu kõrval” käsib Jumal meil ainult Teda tunnustada, kummardada ja armastada ning teenida kui meie kõrgeimat Issandat.

106. Mida keelab esimene käsk?

Esimene käsk keelab meil ebajumalateenistuse, ebausku, jumala-teotusliku kommuniooni,³ süüdiva teadmatuse usutõdedes ja iga teise patu religiooni vastu.

107. Kas me tohime seega austada ingleid ja pühakuid?

---

3 - jumalateotuslik Kommunioon pannakse toime kahetsemata ja pihtimata surmapatu seisundis Kommunioonile minekuga.
- *toim.*

Jah, me tohime austada ingleid ja pühakuid, ja me isegi peame seda tegema, kuna nad on Jumala sõbrad ning meie eestkostjad Tema juures.

108. Kas me peame austama ka Jeesus Kristuse ja pühakute pilte?

Jah, me peame kahtlemata austama ka Jeesus Kristuse ja pühakute pilte, kuna see au, mida me osutame piltidele, käib Jeesus Kristuse ja pühakute kohta.

109. Ja mispärast me austame ka pühakute reliikviaid?

Me austame pühakute reliikviaid, sest nende ihud olid elavad Jeesus Kristuse Ihu liikmed ja Püha Vaimu templid ning need peavad aurikkalt igavesele elule üles tõusma.

110. Mida keelab teine käsk "Sa ei tohi Jumala nime ilmaasjata suhu võtta"?

Teine käsk "Sa ei tohi Jumala nime ilmaasjata suhu võtta" keelab meil: 1. nimetada Jumala nime aukartuseta; 2. vanduda valet hädavajaduseta või ükskõik, millisel lubamatul viisil; 3. teotada Jumalat, õndsaimat Neitsit Maarjat ja pühakuid.

111. Mida käsib teine käsk?

Teine käsk käsib meil pühitseda Jumala nime ja täita lubadusi ning vandeid.

112. Mida käsib kolmas käsk "Sa pead pühitsema pühi"?

Kolmas käsk "Sa pead pühitsema pühi" käsib meil austada Jumalat vagade tegudega päevadel, mis on pühendatud Tema teenimisele.

113. Mida keelab kolmas käsk?

Kolmas käsk keelab meil pühadel sulasliku töö.

114. Milliseid töid nimetatakse sulaslikeks töödeks?

Sulaslikeks töödeks nimetatakse neid kehalisi töid, mida teevad teenijad, käsitöölised ja töölised.

115. Kas ei ole ühtegi sulaslikku tööd, mis on pühadel lubatud?

Lubatud on need tööd, mis on vajalikud eluks või jumala-teenistuseks ja muudel tähtsatel põhjustel, kui selleks on palutud luba oma preestrilt, niivõrd kui see on võimalik.

116. Mida käsib neljas käsk "Sa pead austama oma isa ja ema"?

Neljas käsk "Sa pead austama oma isa ja ema" käsib meil austada isa ja ema, kuuletuda neile kõiges, mis ei ole patt ja aidata neid vaimsetes ning maistes tarvidustes.

117. Mida keelab neljas käsk?

Neljas käsk keelab meil solvata vanemaid sõnadega ja tegudega või mingil muul viisil.

118. Milliseid teisi isikuid isa ja ema nime all see käsk veel hõlmab?

See käsk hõlmab isa ja ema nime all ka kõiki ülemusi, nii vaimseid kui ilmalikke, seepärast peame me neile kuuletuma ja aukartust osutama.

119. Mida keelab viies käsk "Sa ei tohi tappa"?

Viies käsk "Sa ei tohi tappa" keelab meil tapmise, löömise, haavamise või muul viisil ligimese keha vigastamise, olgu see siis toime pandud ise või teiste kaudu; samuti ligimese vandesõnadega solvamise, temale kurja soovimise ja talle pahameele tekitamise. Selles käsus keelab Jumal ka enesetapu.

120. Miks keelab Jumal viiendas käsus enesetapu?

Jumal keelab viiendas käsus enesetapu, kuna inimene pole isand oma keha üle, nagu pole ta ka isand oma ligimese keha üle. Kirik karistab seetõttu enesetapjaid, keelates neile kiriklikud matused.

121. Mida käsib viies käsk?

Viies käsk käsib meil oma vaenlastele andestada ja kõigile head soovida.

122. Mida keelab kuues käsk "Sa ei tohi olla ebakasin"?

Kuues käsk "Sa ei tohi olla ebakasin" keelab meil iga teo, iga pilgu ja iga kõne, mis on kasinuse vastu.

123. Mida käsib kuues käsk?

Kuues käsk käsib meil olla tegudes, pilkudes, käitumises ja sõnades kasin ning kombekas.

124. Mida keelab seitsmes käsk "Sa ei tohi varastada"?

Seitsmes käsk "Sa ei tohi varastada" keelab meil ligimese hüve ebaõiglasel viisil võtmise ja endale jätmise ning ligimese kahjustamise igasugusel muul viisil, näiteks liigkasuvõtmise (vahekasu), pettuse ja samalaadsete petmistega kaudu.

125. Mida käsib seitsmes käsk?

Seitsmes käsk käsib meil võõras vara tagastada, ebaõigluse läbi põhjustatud kahju heastada ja oma võlad maksta.

126. Mida keelab kaheksas käsk “Sa ei tohi valet vanduda”?

Kaheksas käsk “Sa ei tohi valet vanduda” keelab meil kohtu ees vale tunnistamise, samuti keelab ta laimamise, pealekaebamise, meelitamise, kergemeelse kahtlustamise ja otsuse langetamise ning igat liiki vale.

127. Mida käsib kaheksas käsk?

Kaheksas käsk käsib meil õigel ajal õiges kohas tõtt öelda ja ligimese tegemisi, nii palju kui võimalik, tema kasuks tõlgendada.

128. Mida keelab üheksas käsk “Sa ei tohi himustada oma ligimese naist”?

Üheksas käsk “Sa ei tohi himustada oma ligimese naist” keelab meil kurjad himud ja kõik sisemised⁴ patud kasinuse vastu.

129. Mida käsib üheksas käsk?

Üheksas käsk käsib meil olla ka sisemiselt kasin ja puhas.

130. Mida keelab kümnes käsk “Sa ei tohi himustada oma ligimese vara”?

---

4 - *sisemine patt* – mõttepatt, mis ei väljendu välisel viisil, s.t sõnades ja tegudes, vaid jääb ainuüksi mõtete, soovide ja tahtmiste tasemele. Ka ainuüksi mõttepatuga võib inimene surmapattu teha. –*toim.*

Kümnes käsk "Sa ei tohi himustada oma ligimese vara" keelab meil himu röövida teiste vara ja himu teiste lubamatute vahenditega võõrast vara saada.

131. Mida käsib kümnes käsk?

Kümnes käsk käsib meil olla rahul oma seisuse ja seisundiga, millesse Jumal meid on asetanud ja taluda vaesust kannatlikkusega, kui me oleme sellises olukorras Jumala tahtest.

2. peatükk

Kiriku käskudest

132. Kui palju on Kiriku peakäsked?

On viis Kiriku peakäsku:

1. Sa pead kõigil pühapäevadel ja teistel kästud kirikupühadel Missast osa võtma.
2. Sa pead paastuma neljakümnepäevasel paastuajal, neljal kvatembriajal⁵ ja kästud vigiiliatel, samuti ei tohi sa liha süüa päevadel, mil see on keelatud.⁶
3. Sa pead vähemalt üks kord aastas pihil käima ja vähemalt Ülestõusmispühade ajal oma koguduses kommunitseerima (Armulaual käima).
4. Sa pead maksma vastavalt iga maa kohalikule tavale Kirikule kuuluvat kümnist.
5. Sa ei tohi pidada pidulikke pulmi nendel aegadel, mil see on keelatud, see on esimesest advendipühapäevast kuni Issanda Ilmumise suurpühani ja esimesest paastuaja päevast kuni Ülestõusmispühade oktaavini.

---

5 - *kvatembripäevad* – erilised paastu- ja palvepäevad tähtsatel liturgilise aasta perioodidel ja pühadeks valmistumisel. Kvatembripäevad on: 1. Advendi kolmanda nädala, 2. paastuaja esimese nädala, 3. Nelipüha järgse (Nelipüha oktaavi) nädala, 4. septembri kolmanda täisnädala *kolmapäev, reede ja laupäev. –toim.*

6 - Lihastkeeldumise ehk abstinentsi päevad on iga reede, tuhkapäev ning mõned teised kästud päevad, välja arvatud juhul, kui sellele päevale langeb suur kirikupüha. – *toim.*

133. Kellelt pärineb Kiriku võim anda kärke?

Kiriku võim anda kärke pärineb Jeesus Kristuselt endalt, seetõttu see, kes ei kuuletu Kirikule, ei kuuletu ka Jumalale enesele.

134. Mida käsib Kiriku esimene käsk "Sa pead kõigil pühapäevadel ja teistel kästud kirikupühadel Missast osa võtma"?

Kiriku esimene käsk "Sa pead kõigil pühapäevadel ja teistel kästud kirikupühadel Missast osa võtma" käsib meil kõigil pühapäevadel ja ettekirjutatud pühadel püha Missat mõtiskledes kuulata.

135. Mida käsib Kiriku teine käsk "Sa pead pidama kästud paastupäevi"?

Kiriku teine käsk "Sa pead pidama kästud paastupäevi" käsib meil pidada neljakümnepäevast paastu, mõningaid päevi Advendi ajal, nelja kvatembrit (vt. märkus 5) ja ettekirjutatud vigiiliaid.

136. Kes on kohustatud paastuma?

Paastuma on kohustatud kõik kristlased, kellel on täitunud kaheksateistkümnes eluaasta ja kes pole dispenseeritud (paastumisest õiglase põhjuse läbi vabastatud).

137. Mida käsib Kiriku teine käsk "Sa ei tohi keelatud päevadel liha süüa"?

Kiriku teine käsk "Sa ei tohi keelatud päevadel liha süüa" keelab meil reedel, samuti kvatembripaastupäevadel ning ettekirjutatud vigiiliatel liha süüa, kui me pole dispenseeritud (vabastatud).

138. Miks on Kirik ette kirjutanud paastukäsu ja abstinentsi (lihastkeeldumise)?

Kirik on ette kirjutanud paastukäsu ja abstinentsi, et olla meile abiks pattude kahetsemisel, kirgede võitmisel ja Jumala armu saavutamisel.

139. Mida käsib Kiriku kolmas käsk "Sa pead aastas vähemalt ühe korra pihtima"?

Sõnadega "Sa pead aastas vähemalt ühe korra pihtima" kohustab Kirik kõiki oma mõistuse kasutamiseks võimelisi kristlasi vähemalt üks kord aastas pihisakramenti vastu võtma.

140. Miks ütleb Kirik, et me peame pihtima "vähemalt" üks kord aastas?

Kirik ütleb "vähemalt", et anda meile teada tema soov, et me pühi sakramente tihedamini vastu võtaksime.

141. Mida käsib Kiriku kolmas käsk "Sa pead vähemalt Ülestõusmispühade ajal oma koguduses kommunitseerima"?

Kolmanda käsuga "Sa pead vähemalt Ülestõusmispühade ajal oma koguduses kommunitseerima" kohustab Kirik kõiki otsustusvõimelisse ikka jõudnud kristlasi igal aastal Ülestõusmispühade ajal oma koguduses pühimat Euharistiat vastu võtma.

142. Kuidas täidetakse neljandat Kiriku käsku “Sa pead maksma ... Kirikule kuuluvat kümnest”?

Neljandat käsku “Sa pead maksma Kirikule kuuluvat kümnest” täidetakse, kui makstakse neid ohvreid ja ande, mis on kindlaks määratud selleks, et tunnistada Jumala kõrgeimat valitsust kõige üle ning hoolitseda Tema teenrite väärilise ülalpidamise eest.

143. Mida keelab Kiriku viies käsk “Sa ei tohi keelatud ajal pulmi pidada”?

Kirik keelab meil viiendas käsus “Sa ei tohi keelatud ajal pulmi pidada” esimesest adventipühapäevast kuni Issanda Ilmumise suurpühani ja paastuaja esimesest päevast kuni Ülestõusmispühade oktaavini pidulikke pulmi pidada.

3. peatükk

Patust

144. Mis on patt?

Patt on vabatahtlik üleastumine jumalikest seadustest.

145. Kui palju patu liike on olemas?

On kahte liiki pattu: pärispatt ja isiklik patt.

146. Mis on pärispatt?

Pärispatt on patt, millega me kõik sünnime ja mille me saame kaasa pärandina meie esiisalt Aadamalt.

147. Kas ükski loodu ei ole pärispatu eest kaitstud?

Pärispatust on erilise erandina puutumata jäänud ainult õndsaim Neitsi Maarja oma jumaliku Poja Jeesus Kristuse teenete pärast, sellepärast nimetatakse teda immakulaatseks (rüvetamatuks).

148. Mis on isiklik patt?

Isiklik patt on see, mille me ise toime paneme siis, kui me juba suudame oma mõistust kasutada.

149. Millised isikliku patu liigid on olemas?

On kahte liiki isiklikku pattu: surmapatt ja andeksantav patt.

150. Mis on surmapatt?

Surmapatt ehk raske patt on jumalikust seadusest üleastumine mõnes tähtsas asjas, kui see toimub täie teadmise ja vaba tahtega.

151. Miks nimetatakse seda pattu surmapatuks?

Seda pattu nimetatakse surmapatuks, kuna see surmab hinge, see tähendab, röövib temalt Jumala armu, nimelt üleloomuliku elu ja teeb patustaja igavese hukatuse vääriliseks.

152. Millist kahju teeb surmapatt veel meie hingele?

Surmapatt röövib meilt kõik seni saavutatud teened või võtab neilt nende väärtuse ja teeb inimese võimetuks tegema tegusid, millega ta pälviks igavese elu. Samuti kallutab see inimest veelgi rohkem kurjusele.

153. Kas keegi, kes on surmapatu läbi kaotanud Jumala armu, ei saa seda armu enam tagasi teenida?

Kes on surmapatu läbi kaotanud Jumala armu, võib selle jälle tagasi saada patukahetsuse sakramendi või üleloomuliku kahetsuse akti kaudu, selles aktis sisalduva otsusega pihtida niipea, kui võimalik.

154. Mis on andeksantav patt?

Andeksantav patt on see, mis ei röövi meilt Jumala armu, küll aga vähendab armastuse tuld, valmistab ette surmapattu ja karistab meid ajalise karistusega selles ning surmajärgses elus.

155. Miks nimetatakse seda pattu andeksantavaks patuks?

Seda pattu nimetatakse andeksantavaks patuks, kuna selle kui väikese süü annab Jumal kergemini andeks.⁷

156. Millisel viisil saab patustada?

Patustada saab mitmel viisil, nimelt mõtete, sõnade, tegude ja tegematajätmistega.

157. Kuidas patustatakse mõtete, sõnade ja tegudega?

Mõtete, sõnade ja tegudega patustatakse, kui täie teadmise ja vaba tahtega mõeldakse, soovitakse, räägitakse või tehakse keelatud.

---

7 - Jumal on valmis andestama iga pattu, kuid surmapatte (raskeid patte) andestab Ta ainult nende pattude üleloomuliku kahetsuse ja pihtimise läbi, vastasel juhul saavad need põhjuseks igavesele põrgukaristusele. Nn andeksantavate ehk kergemate pattude pärast ei pea me küll kandma igavest põrgukaristust ja me pole kohustatud neid kõiki ka pihtima, kuid kuna nende pattudega seondub süü ja ajalik karistus Jumala õigluse ees, siis on hea ja mõistlik pihtida ka kõiki andeksantavaid (kergeid) patte, mis on mees, et pääseda puhastustule raskest ajalikust karistusest pihil määratava võrreldamatult kergema karistusega. - *toim.*

- 158. Kuidas patustatakse tegematajätmisega?**
Tegematajätmisega patustatakse, kui käske vabatahtlikult ei täideta.
- 159. Kui palju põhipatte on olemas?**
On olemas seitse põhipattu: kõrkus, ihnsus, ebakasinus, viha, ebamöödukus, kadedus ja laiskus.
- 160. Miks nimetatakse neid patte põhipattudeks?**
Neid nimetatakse põhipattudeks, sest nad on muude pattude ja pahede allikaks.
- 161. Kui palju on patte Püha Vaimu vastu?**
Püha vaimu vastu on kuus pattu:
  1. Oma pääsemises kahelda.
  2. Jultunult loota pääsemisele ilma teeneteta.
  3. Äratuntud tõele vastu seista.
  4. Ligimesele talle osutatud armu pärast kade olla.
  5. Kangekaelselt oma pattudes püsida.
  6. Surmani patukahetsematuses püsida.
- 162. Milline mõte peaks meid eriliselt hoidma patu eest?**
Patu eest peaks meid eriliselt hoidma mõte viimsetele asjadele.
- 163. Millised on viimsed asjad?**
Neli viimset asja on: surm, kohus, Põrgu ja Taevas.

Neljas osa
Sakramentidest

1. peatükk

Sakramentidest üldiselt

164. Kui palju on sakramente?

On seitse sakramenti: ristimine, konfirmatsioon, Euharistia (Armulaud), piht, viimne võidmine, preestriks pühitsemine ja abielu.

165. Mida mõistetakse sõna "sakrament" all?

Sõna "sakrament" all mõistetakse armu nähtavat ja tegusat märki, mis on Jeesus Kristuse poolt sissesetatud, et pühitseda meie hingi.

166. Miks me nimetame sakramente nähtavateks ja tegusateks Jumala armu märkideks?

Me nimetame sakramente nähtavateks ja tegusateks Jumala armu märkideks, kuna kõik sakramendid tähistavad nähtavate asjade kaudu Jumala armu, mida nad meie hinge toovad.

167. Kuidas sakramendid meid pühitsevad?

Sakramendid pühitsevad meid seeläbi, et nad annavad meile või rohkendavad meid pühitsevat armu ning teevad meid Jumalale meelepäraseks, Jumala lasteks ja Taeva pärijateks.

168. Kes andis sakramentidele jõu meid pühitseda?

Jõu meid pühitseda andis sakramentidele Jeesus Kristus oma kannatuse ja surma läbi.

169. Millised on need sakramendid, mis meid pühitsevad seeläbi, et annavad meile esimese armu, mis teeb meid Jumala sõpradeks?

Kaks sakramenti pühitsevad meid seeläbi, et annavad meile esimese armu, mis teeb meid Jumala vaenlastest Tema sõpradeks: ristimine ja piht. Neid nimetatakse surnute sakramentideks, kuna nad kustutavad patu, mis on hinge surm.

170. Millised sakramendid meid pühitsevad seeläbi, et nad rohkendavad meis armu?

Viis sakramenti pühitsevad meid seeläbi, et rohkendavad meis Jumala armu: konfirmatsioon, Euharistia (Armulaud), viimne võidmine, preestripühitsus ja abielu. Neid nimetatakse elavate sakramentideks, sest see, kes tohib neid vastu võtta, peab juba elama Jumala armus, s.t surmapatuta.

171. Millist pattu teeb see, kes teadlikult võtab vastu ühe elavate sakramentidest, olemata Jumala armus?

Kes teadlikult võtab vastu ühe elavate sakramentidest, olemata Jumala armus, paneb toime raske jumalateotuse.

172. Millised on meie pääsemiseks kõige hädavajalikumad sakramendid?

Kaks meie pääsemiseks kõige hädavajalikumat sakramenti on ristimine ja piht. Ristimine on hädavajalik kõigile ja piht on hädavajalik kõigile neile, kes on pärast ristimist toime pannud raske patu.

173. Milliseid sakramente saab ainult ühe korra vastu võtta?

On kolm sakramenti, mida saab vastu võtta ainult ühe korra: ristimine, konfirmatsioon ja preestripühitsus.

174. Miks kolme sakramenti - ristimist, konfirmatsiooni ja preestripühitsust - saab vastu võtta ainult ühe korra?

Kolme sakramenti - ristimist, konfirmatsiooni ja preestripühitsust - saab vastu võtta ainult ühe korra, sest igäüks neist jätab hinge "kustumatu (igavesti jääva) pitseri".

175. Mis on "kustumatu (igavesti jääv) pitser", mille jätab hinge need kolm sakramenti: ristimine, konfirmatsioon ja preestripühitsus?

"Kustumatu (igavesti jääv) pitser", mille jätab hinge igäüks neist kolmest sakramendist - ristimine, konfirmatsioon ja preestripühitsus - on vaimne märk, mida ei saa enam kustutada ja hävitada.

176. Millist eesmärki teenib see pitser, mille jätab hinge need kolm sakramenti - ristimine, konfirmatsioon ja preestripühitsus?

Pitser, mille jätab hinge need kolm sakramenti, teenib seda eesmärki, et teha meid ristimises Jeesus Kristuse Ihu⁸ liikmeteks, konfirmatsioonis Tema võitlejateks ja preestripühitsuses Tema teenriteks.

---

8 - Kirik on Jeesus Kristuse Müstiline Ihu ja kõik ristitud on Tema Müstilise Ihu liikmed. Müstiline tähendab, et me oleme Tema Ihu liikmed *vaimsel* viisil, mitte aga nii, nagu käsi või jalg on inimihu liikmed. - *toim.*

177. Mis kuulub ühe sakramendi juurde?

Ühe sakramendi juurde kuuluvad mateeria, vorm ja (sakramendi) teener, kellel on kavatsus teha seda, mida teeb Kirik.

178. Mis on sakramendi mateeria?

Sakramendi mateeria on nähtav asi, mida kasutatakse sakramendi jagamisel, näiteks vesi ristimise puhul, õli ja balsam konfirmatsiooni puhul.

179. Mis on sakramendi vorm?

Sakramendi vorm on sõnad, mida kasutatakse sakramendi jagamisel.

180. Kes on sakramendi teener?

Sakramendi teener on isik, kes teostab sakramenti või seda jagab.

2. peatükk

Ristimisest

181. Mis on ristimise sakrament?

Ristimine on sakrament, mille läbi me Jumala armus uuesti sünnime ja kristlasteks saame.

182. Millised on ristimise sakramendi mõjud?

Ristimise sakrament kustutab pärispatu ning samuti senised isiklikud patud, kustutab kõik nende läbi teenitud karistused, jätab meile hinge Jeesus Kristuse Ihu liikme pitseri, teeb meid Jumala ja Kiriku lasteks ja Taeva pärijateks ning võimelisteks vastu võtma ülejäänud sakramente.

183. Kes on tavaliselt ristimise teener?

Ristimise teener on tavaliselt preester, eriti hingekarjane.

184. Kes võib hädaolukorras ristida?

Hädaolukorras võib ristida iga inimene, mees või naine, ka hereetik (valeõpetuse tunnistaja) või uskmatu.

185. Kuidas toimub ristimine?

Ristimine toimub nii, et valatakse vett ristitavale pähe või, kui see võimalik pole, mõnele teisele väarikale kehaosale ja öeldakse seal- juures: "Mina ristin sind Isa ja Poja ja Püha Vaimu nimel."

186. Milline kavatsus peab ristijal olema?

Ristijal peab olema kavatsus teha seda, mida teeb püha Kirik ristimise puhul.

187. Millal peab lapsed ristimiseks Kirikusse tooma?

Lapsed peab tooma ristimiseks Kirikusse niipea, kui võimalik.

188. Milleks on kohustatud see, kes võtab vastu ristimise?

Kes võtab vastu ristimise, on kohustatud alati tunnistama usku ja pidama kinni Jeesus Kristuse ja Kiriku käskudest.

189. Millest öeldakse lahti püha ristimise vastuvõtmisel?

Püha ristimise vastuvõtmisel öeldakse alatiseks lahti Saatanast, tema tegudest ja tema hiilgusest.

190. Mida mõistetakse Saatanategude ja hiilguse all?

Saatanategude ja hiilguse all mõistetakse patte, valesid põhimõtteid ja maailma tühisust.

191. Kas me oleme kohustatud kinni pidama nendest tõeõpetustest ja lahtütlemistest, mida meie eest on teinud meie ristivanemad?

Jah, oleme kohustatud, kuna Jumal on meid oma armu vastu võtnud ainult nendel tingimustel.

3. peatükk

Konfirmatsioonist

192. Mis on konfirmatsiooni sakrament?

Konfirmatsioon ehk kinnitamine on sakrament, mis annab meile Püha Vaimu, vajutab meie hinge Jeesus Kristuse võitlejate tunnusmärgi ja teeb meid täielikeks kristlasteks.

193. Mil viisil teeb konfirmatsiooni sakrament meid täielikeks kristlasteks?

Konfirmatsioon ehk kinnitamine teeb meid täielikeks kristlasteks, kuna see tugevdab meie usku ja viib täiuseni teised voorused ning annid, mida me pühal ristimisel vastu võtsime.

194. Kui palju Püha Vaimu ande me võtame vastu konfirmatsiooni sakramendis?

Konfirmatsiooni sakramendis me võtame vastu seitse Püha Vaimu andi: tarkuse, mõistuse, hea nõu, kindluse, teadmise, vagaduse ja jumalakartlikkuse.

195. Kas kõik peavad hoolitsema selle eest, et nad võtaksid vastu konfirmatsiooni sakramendi?

Jah, kõik peavad hoolitsema selle eest, et nad võtaksid vastu konfirmatsiooni sakramendi ja et ka nende alluvad selle vastu võtaksid.

196. Millises eas on hea konfirmatsiooni vastu võtta?

Konfirmatsiooni on hea võtta vastu umbes seitsmeaastaselt, kuna siis algavad tavaliselt kiusatused ja selles vanuses mõistetakse piisavalt selle sakramendi armu ning mäletatakse selle vastuvõtmist.

197. Milline hingeseisund on nõutav, et väärικalt vastu võtta konfirmatsiooni sakramenti?

Et väärικalt vastu võtta konfirmatsiooni sakramenti, on nõutav olla pühitseva armu seisundis, teada meie püha usu põhitõdesid ja ligineda sakramendile aukartuse ning hardusega.

198. Kes on konfirmatsiooni sakramendi teener?

Konfirmatsiooni sakramendi teener on tavaliselt piiskop.

199. Milline on riitus, mille läbi piiskop konfirmatsiooni jagab?

Konfirmatsiooni sakramendi jagamise puhul asetab piiskop esmalt oma käed konfirmeeritavate kohale ja kutsub nende peale Püha Vaimu; siis salvib ta iga konfirmeeritava laubale püha kriisamiga ristimärgi, mille juures ta ütleb: "Mina märgin sind püha ristimärgiga ja tugevdan sind päästmise kriisamiga Isa ja Poja ja Püha Vaimu nimel. Aamen"; seepeale annab ta konfirmeeritavale kerge kõrvakiilu ja ütleb: "Rahu olgu sinuga"; viimaks õnnistab ta pidulikult kõiki konfirmeerituid.

200. Mis on püha kriisam?

Püha kriisam on balsamiga segatud õli, mille on pühitsenud piiskop Suurel Neljapäeval.

201.Mida tähendavad selle sakramendi juures õli ja balsam?

Selle sakramendi juures tähendab õli, mis voolab ja tugevdab, rikkalikku armu, mida kallatakse kristlase hinge, et tugevdada teda usus; balsam, mis on healõhnaline ja kaitseb mädanemise eest, tähendab, et selle armu läbi tugevdatud kristlane peab levitama kristlike vooruste head lõhna ja kaitsma end hukatuslike pahede eest.

202. Miks tehakse salvimine laubale?

Salvimine tehakse laubale, kus avalikustavad end kartus ja häbi, selleks, et konfirmeeritu meeles peaks, et ta ei tohi kunagi häbistada oma kristlase nime ja usku ning tunda kartust usuvaenlaste ees.

203. Miks saab konfirmeeritu kerge kõrvakiilu?

Konfirmeeritu saab kerge kõrvakiilu, teadmaks, et ta peab olema valmis Jeesus Kristuse usu pärast taluma iga teotust ja iga karistust.

204. Mida peab kristlane tegema, et hoida konfirmatsiooni armu?

Et hoida konfirmatsiooni armu, peab kristlane tihti palvetama, korda saatma häid tegusid ja elama inimlikest arvamustest ja hinnangutest hoolimata Jeesus Kristuse käskude järgi.

4. peatükk

Pühimast Euharistiast

§ 1. Jeesuse Kristuse tõelisest kohalolekust pühimas Armulaua sakramendis (Euharistias).

205. Mis on Armulauasakrament (Euharistia)?

Pühim Altarisakrament ehk Euharistia ehk Armulauasakrament⁹ on sakrament, milles läbi leiva ja veini substantsi imelise muutmise Jeesus Kristuse Ihuks ja kalleimaks Vereks sisalduvad leiva ja vere kujul tõeliselt, reaalselt ja olemuslikult meie Issanda, Jeesus Kristuse Ihu, Veri, hing ja jumalikkus ise, et olla meie vaimseks toiduks.

206. Kuidas nimetatakse seda imelist muutmist?

Seda imelist muutmist nimetatakse transsubstantsiatsiooniks.

207. Kas pühimas Altarisakramendis on seesama Jeesus Kristus, kes on praegu Taevas ja sündis maa peal õndsaimast Neitsist Maarjast?

Jah, pühimas Altarisakramendis on tõesti seesama Jeesus Kristus.

---

9 - pühimaks Altarisakramendiks ehk Euharistiaks nimetatakse seda sakramenti katoliku Kirikus, Armulaud on seevastu väljend, mida Eestis kasutavad peamiselt Kristuse õpetusele kuuletumatud ja väljaspool Tema Kirikut olevad protestandid (luterlased), ehkki iseenesest ei ole vaele Euharistiat ka niimoodi nimetada. Protestantide järgi on selle nimetuse kasutusele võtnud ka suur osa Eesti katoliiklastest. Et õiget katoliku arusaama sellest Kristuse poolt sisseseatud tähtsaimast ja ülevaimast sakramendist protestantide valet ja puudulikust arusaamast eristada, peame õigeks kasutada selle kohta väljendit *pühim Altarisakrament* või siis *Euharistia*. Juhul, kui katoliiklased ka ise kasutavad ja kuulevad kasutatavat mõistet *Armulaud*, peavad nad mõistma ja meeles pidama, et Armulaud tähendab katoliku Kirikus midagi muud ja märksa enam kui see, mida mõeldakse selle sõna all luteri kirikus ja teistes mittekatoliiklaste kirikutes, kus ei usuta Jeesus Kristuse tõelisesse kohalolekusse Armulauas leiva ja veini kujul. - *toim.*

208. Miks me usume, et Jeesus Kristus on tõeliselt pühimas Altarisakramendis?

Me usume, et Jeesus Kristus on tõeliselt pühimas Altarisakramendis, sest Ta ütles seda ise ja seda õpetab meile püha Kirik.

209. Mis on Hostia enne muutmist?

Hostia on enne muutmist leib.

210. Ja mis on Hostia pärast muutmist?

Pärast muutmist on Hostia meie Issanda, Jeesus Kristuse tõeline Ihu leiva kujul.

211. Mis on karikas enne muutmist?

Enne muutmist on karikas vein tilga veega.

212. Ja mis on karikas pärast muutmist?

Pärast muutmist on karikas meie Issanda, Jeesus Kristuse Veri veini kujul.

213. Millal toimub leiva ja veini muutmine Jeesus Kristuse Ihuks ja Jeesus Kristuse Vereks?

Leiva ja veini muutmine Jeesus Kristuse Ihuks ja Jeesus Kristuse Vereks toimub selsamal silmapilgul, mil preester ütleb Pühal Missal muutmissõnad.

214. Kes on andnud muutmissõnadele sellise väe?

Seesama Jeesus Kristus, kes on Kõigeväeline Jumal, on andnud muutmissõnadele sellise väe.

215. Kas ka pärast muutmist ei säili leivast ja veinist midagi?

Pärast muutmist säilivad leib ja vein ainult oma kujus.

216. Mis on leiva ja veini kuju?

Kuju on hulk ning muud tõelised leiva ja veini omadused nagu vorm, värv ja maitse.

217. Kas leiva kujul on kohal ainult Jeesus Kristuse Ihu ja veini kujul ainult tema Veri?

Nii leiva kujul kui veini kujul on kohal Jeesus Kristus täielikult ja elavalt oma Ihu, Vere, hinge ja jumalikkusega.

218. Kas Jeesus Kristus on kohal kõigis muudetud Hostiates?

Jah, Jeesus Kristus on kohal kõigis Hostiates.

219. Kui murtakse Hostiat, kas siis murtakse Jeesus Kristuse Ihu?

Kui murtakse Hostiat, siis ei murta mitte Jeesus Kristuse Ihu, vaid murtakse ainult leiva kuju.

220. Millisesse Hostia osasse jääb Jeesus Kristuse Ihu?

Jeesus Kristuse Ihu jääb täielikult kõikidesse osadesse, milleks Hostia on jaotatud.

221. Miks hoitakse kirikutes pühimat Altarisakramenti?

Kirikutes hoitakse pühimat Altarisakramenti, et see oleks austatud ja palveletud usklike poolt ja et seda viidaks hädavajaduse puhul haigetele.

§ 2. Euharistia eesmärgist ja mõjust.

222. Miks seadis Jeesus Kristus sisse pühima Altarisakra-mendi?

Jeesus Kristus seadis sisse pühima Altarisakramendi kolmel põhjusel:

1. et see oleks igikestev Uue Lepingu ohver;
2. et see oleks söök meie hingele;
3. et see oleks meile Tema kannatuste ja surma pidev mälestus ja Tema armastuse ning igavese elu hinnaline pant.

223. Milline on pühima Altarisakramendi peamine mõju sellele, kes seda vastu võtab?

Pühima Altarisakramendi peamine mõju sellele, kes seda vääriliselt vastu võtab (kommunitseerib), on järgmine:

1. ta hoiab ja suurendab hinge armuelu nii, nagu lihalik söök hoiab ja rohkendab kehalist elu;
2. ta puhastab hinge andeksantavatest pattudest ja hoiab surmapattude eest;
3. ta annab vaimset tröösti.

§ 3. Heaks kommunitseerimiseks hädavajalikust hinge-seisundist ning kohustusest kommunitseerida.

224. Mis on hädavajalik, et hästi kommunitseerida?

Et hästi kommunitseerida, on hädavajalikud kolm asja:

1. tuleb olla pühitseva armu seisundis;
2. tuleb olla söömata vähemalt kolm tundi enne Kommuniooni;
3. tuleb teada, mida võetakse vastu ja minna pühale Kommunioonile hardalt ja palvuslikult.

225. Mida tähendab "pühitseva armu seisund"?

Pühitseva armu seisundis oleme siis, kui meie südametunnistus on puhas ja plekitu igast raskest patust.

226. Millise patu paneb toime, kes teadlikult raske patu seisundis kommunitseerib?

Kes teadlikult raske patu seisundis kommunitseerib, paneb toime hirmsa jumalateotuse.

227. Milline paastumine on enne Kommuniooni nõutav?

Enne Kommuniooni on nõutav loomulik paastumine, mis tähendab loobumist igasugusest toidust ja joogist, välja arvatud puhas vesi.¹⁰

228. Kas Kommunioon ei ole kunagi lubatud, kui enne seda on söödud?

See on lubatud surmaohus viibivatele haigetele – siis nimetatakse Kommuniooni *viimseks teemoonaks*.

---

10 - ka ravimite võtmine enne Kommuniooni ei katkesta Kommuniooni-eelset paastu. – *toim.*

229. Mida tähendab “tuleb teada, mida vastu võetakse”?

See tähendab, et tuleb teada, mida ütleb kristlik õpetus selle sakramendi kohta ja seda kindlalt uskuda.

230. Mida tähendab “hardalt kommunitseerida” ?

“Hardalt kommunitseerida” tähendab seda, et pühale Kommunioonile tuleb minna alandlikult, kombeka hoiaku ja riietusega ning enne püha Kommuniooni tuleb end selleks ette valmistada ning pärast seda Jumalale tänu avaldada.

231. Millal on kohustus kommunitseerida?

Kohustus kommunitseerida on igal aastal oma koguduses Ülestõusmispühade ajal, peale selle ka surmaohus.

232. Millises vanuses algab Ülestõusmispühade Kommuniooni käsk?

Vanuses, millises on laps võimeline minema pühale Kommunioonile vajalikus hingeseisundis.

233. Kas on hea ja kasulik tihti kommunitseerida?

On väga hea tihti kommunitseerida, kui seda teha vajalikus hingeseisundis ning pihüsa soovitusel.

234. Kui kauaks jääb Jeesus Kristus meisse pärast püha Kommuniooni?

Pärast püha Kommuniooni jääb Jeesus Kristus oma armu läbi meisse niikauaks, kuni me ei tee surmapattu. Seevastu oma tõelises¹¹ kohalolekus jääb Ta meisse niikauaks, kuni sakramentaalsed kujud on kadunud.

§ 4. Pühast Missaohvrist.

235. Kas pühim Altarisakrament on ainult sakrament?

Pühim Altarisakrament ei ole ainult sakrament, vaid ka igikestev Uue Lepingu ohver.

236. Kuidas nimetatakse seda Uue Lepingu ohvrit?

Seda Uue Lepingu ohvrit nimetatakse Pühaks Missaks.

237. Mis on Püha Missa?

Püha Missa on Jeesus Kristuse Ihu ja Vere ohver, mida meie altaritel leiva ja veini kujul tuuakse Ristiohvri mälestuseks.

238. Kas Missaohver on seesama ohver, mis Ristiohver?

Missaohver on olemuslikult seesama ohver, mis Ristiohver, kuna nii ühe kui ka teise puhul on preester ja ohver Jeesus Kristus. Need erinevad üksteisest viisi poolest, kuidas ohver tuuakse.

239. Milline on erinevus viisis, kuidas see (ohver) tuuakse?

---

11 - see tähendab jumalikus ja *inimlikus* kohalolekus. – *toim.*

Erinevus seisneb selles, et Ristiohvri puhul valas Jeesus Kristus verd ja suri tõeliselt; Missaohvris, mis on selle mälestus, teeb Ta enese ohvrianniks ilma verevoolamiseta; peale selle pälvis Ta Ristiohvris meie Lunastuse teened, millest Ta laseb meil pühal Missal osa saada.

240. Kes seadis sisse püha Missaohvri?

Püha Missaohvri seadis sisse Jeesus Kristus ise, kui ta Viimsel Õhtusöömaajal seadis sisse pühima Altarisakramendi.

241. Millistel eesmärkidel tuuakse Jumalale püha Missaohver?

Püha Missaohver tuuakse Jumalale neljal eesmärgil:

1. Tema austamiseks vajalikul viisil ja määral;
2. Tema tänamiseks heategude eest;
3. Tema lepitamiseks ja Talle meie pattude eest vajaliku hüvituse toomiseks;
4. Talt kõikide armude saavutamiseks, mida me vajame.

242. Kas on hea kuulata püha Missat iga päev?

On väga hea kuulata püha Missat iga päev, kuigi seda pole kästud.

243. Mida peaks tegema, et kuulata püha Missat viljakalt ja hingele kasulikult?

Et püha Missat viljakalt ja kasulikult kuulata, on hädavajalik seda kuulata algusest lõpuni suure tähelepanelikkuse ja hardusega, mõeldes sealjuures Jumalale ja Jeesus Kristuse kannatusele ning hardalt palvetada.

5. peatükk

Patukahetsuse ehk meeleparanduse sakramendist

§ 1. Selle sakramendi vääriliseks vastuvõtmiseks vajalikust hingeseisundist ja eriti südametunnistuse läbikatsumisest.

244. Mis on patukahetsuse sakrament?

Patukahetsus, nimetatud ka pihiks, on Jeesus Kristuse poolt sisse- seatud sakrament, mille läbi andestatakse pärast ristimist tehtud patud.

245. Mis on vajalik heaks pihiks?

Heaks pihiks on vajalikud viis asja:

1. südametunnistuse uurimine;
2. valu ja jälestuse tundmine tehtud pattude vastu;
3. kindel otsus neid mitte enam teha;
4. kõikide pattude pihtimine;
5. pihiisa antud patukaristuse kandmine.

246. Kuidas uuritakse südametunnistust?¹²

Südametunnistust uuritakse nõnda, et Jumala ees meenutatakse hoolikalt kõiki mõtteid, sõnu, tegusid ja tegematajätmisi – eksimusi Jumala ning Kiriku käskude ja oma seisuse kohustuste vastu, mis on veel pihtimata.

247. Kas me peame südametunnistust uurides lugema ka pattude arvu?

Südametunnistust uurides peame me teadma ka surmapattude arvu.

248. Kas me peame südametunnistust uurides püüdma meenutada peale surmapattude arvu ka asjaolusid, milles need patud tehti?

Me peame püüdma meenutada ka neid asjaolusid, mis muudavad patu liiki või teevad andeksantava patu surmapatuks.

§ 2. Kahetsusest ja heast otsusest.**249. Mis on kahetsus?**

Kahetsus on hinge rahulolematus, mille läbi jälestatakse tehtud patte ja otsustatakse neid tulevikus mitte enam teha.

250. Millistel motiividel me peame kahetsema?

Me peame kahetsema, kuna me oleme oma pattude läbi ära teeninud Jumala karistuse, veel enam aga seepärast, et oleme solvanud Jumalat, kes on lõputult hea ja iseenesest armastusväärne.

---

12 - nimetatakse ka südametunnistuse läbikatsumiseks. – *toim.*

251. Mida me peame tegema, et seda kahetsust saavutada?

Me peame Jumalalt südamest kahetsust paluma ja seda endis tekitama, mõeldes järele suure kahju üle, mida me oleme patuga põhjustanud.

252. Kui palju on kahetsuse viise?

On kaks kahetsuse viisi: täiuslik ja mittetäiuslik ehk loomulik ja üleloomulik kahetsus.

253. Mis on täiuslik kahetsus?

Täiuslik kahetsus on rahulolematust sellega, et me oleme Jumalat solvanud, kuna Ta on lõputult hea ja iseenesest armastusväärne; seda kahetsust nimetatakse ka sügavaks kahetsustundeks (lad. k. *contritio*).

254. Miks me nimetame sügavat kahetsustunnet täiuslikuks?

Me nimetame sügavat kahetsustunnet täiuslikuks kahel põhjusel: 1. see on otseselt seotud Jumala headusega; 2. see annab meile kohe patud andeks, ehkki meile jääb veel kohustus patte pihtida.

255. Mis on mittetäiuslik kahetsus ehk kurvastuse kahetsus (lad. k. *attritio*)?

Mittetäiuslik kahetsus ehk kurvastuse kahetsus on see, kui me kahetseme seda, et oleme Jumalat solvanud, kuna Ta on kõrgeim kohtunik, see tähendab, kahetseme hirmust karistuse ees, mis me oleme oma pattude eest teeninud selles ja surmajärgses elus.

256. Kas mittetäiuslik kahetsus ehk kurvastuse kahetsus on piisav, et saada andestust?

Mittetäiuslik kahetsus ehk kurvastuse kahetsus on piisav, et saada andestust patusüüde eest juhul, kui sellele lisandub veel sakramentaalne patust vabastamine.

257. Milles seisneb kahju, mida põhjustatakse patustamise läbi?

Kahju, mida surmapatu läbi põhjustatakse, seisneb peaaesjalikult selles, et nii kaotatakse Jumala arm ja Taevas, pälvitakse Põrgu karistused ja solvatakse Jumalat, meie Issandat ja Isa, kes meid väga armastab ja kellel on piiramatu õigus sellele, et me Teda üle kõige armastaksime ja truult teeniksime.

258. Kas kahetsus peab haarama kõiki patte?

Jah, kahetsus peab haarama kõiki tehtud surmapatte.

259. Kas keegi, kes pihib ainult andeksantavaid patte, peab neid kõiki kahetsema?

Et piht oleks kehtiv, piisab sellest, kui kahetseda mõningaid neist, aga et saada kõikide pattude andestust, on hädavajalik neid kõiki kahetseda.

260. Milles seisneb otsus?

Otsus seisneb tõsisel tahtmisel patte mitte enam teha ja kasutada kõiki hädavajalikke vahendeid, et neid vältida.

§ 3. Pihist ehk patutunnistusest.

261. Milles seisneb patutunnistus?

Patutunnistus seisneb enda täpses süüdistamises preestri ees oma pattudes, et saada pattudest vabastamine ja patukaristus.

262. Millistes pattudes me peame end süüdistama?

Me peame end süüdistama kõikides surmapattudes, kuigi on hea pihtida ka andeksantavaid patte.

263. Kuidas me peame end surmapattudes süüdistama?

Me peame end surmapattudes süüdistama seeläbi, et nimetame nende arvu ja liigi ning asjaolud, mis muudavad liiki või teevad andeksantavad patud surmapatuks.

264. Mida peab tegema see, kes enam ei mäleta pattude täpset arvu?

Kes enam ei mäleta tehtud surmapattude täpset arvu, peab seda ütlema nii, kuidas on tõele lähim.

265. Kas see, kes häbi pärast pihisale tõde ei ütle, pihib hästi?

Kes pihisale häbi pärast tõde ei ütle, paneb toime jumalateotuse kas surmapatu mahavaikimise või teadaoleva arvu või tähtsate asjaolude avaldamata jätmisega.¹³

---

13 - peale selle, et ta paneb toime jumalateotuse, tema piht ei

266. Mida peab tegema see, kes teab, et ta pole hästi pihtinud?

Kes teab, et ta pole hästi pihtinud, peab kordama kehtetud pihid ja peale selle pihtima jumalateotuse või korduva jumalateotuse.

267. Kas keegi, kes jättis välja surmapatu puhtalt unustamise tõttu, on hästi pihtinud?

Kes jättis välja surmapatu puhtalt unustamise tõttu, on pihtinud hästi, kui tema südametunnistuse läbikatsumine oli hoolikas, aga niipea, kui see talle meenub, on tal on kohustus end selles patus järgmisel pihil süüdistada.

268. Kuidas me käitume pihiisa ees?

Me põlvitame ja ütleme: "Palun õnnistage mind, kõrgeauline,¹⁴ ma olen patustanud", ja siis teeme ristimärgi.

269. Mida me ütleme pärast ristimärgi tegemist?

Pärast ristimärgi tegemist ütleme: "Ma tunnistan kõigeväelisele Jumalale, pühimale Neitsile Maarjale, kõigile pühakutele ja Teile, Kõrgeauline, et ma olen patustanud."¹⁵ Siis tunnistame end süüdistades oma patud.

---

kehti, (s.t ta ei saa pattude andeksandmist) ja ta peab pihti kordama. - *toim.*

14 - originaalis: *padre* = isa.

15 - pihti ja patutunnistust võib alustada ka teistmoodi, vastavalt iga maa palve- ja pihiraamatutes kasutatud väljenditele. - *toim.*

270. Kas on hea end süüdistada¹⁶ möödunud elu eriti raskes patus?

Jah, sest kui muidu on pihitud ainult andeksantavaid patte, aitab see saavutada kindlat üleloomulikku kahetsust, milleta pattudest vabastamine oleks kehtetu.

271. Mida me teeme pärast oma pattude tunnistamist?

Pärast oma pattude tunnistamist kuulame aukartusega, mida ütleb pihisa, võtame vastu patukaristuse siira tahtega seda kanda, ning samal ajal, kui pihisa annab meile pattude andeksandmise, uuendame kogu südamest kahetsusakti.

272. Mida tuleb veel teha pärast pattude andeksandmist?

Kui meile on antud pattude andeksandmine, täname Issandat, kanname võimalikult pea määratud patukaristuse ja viime ellu pihisa nõuanded.

§ 4. Pattudest vabastamisest ja patusüü hüvitusest.

273. Mis on pattudest vabastamine?

Pattudest vabastamine on otsus, mille preester ütleb Jeesus Kristuse nimel, et pihilapsele patud andeks anda.

274. Mis on patusüü hüvitus ehk patukaristus?

---

16 - s.t süüdistada *korduvalt*, sest eriti raske patt on surmapatt ja peab olema ilmtingimata pihitud. – *toim.*

Patüsüü hüvitus ehk patukaristus on palve või muu hea tegu, mille pihisa määrab pihilapsele tema pattude heastamiseks.

275. Millal peab kandma sakramentaalse patukaristuse?

Sakramentaalse patukaristuse peab kandma niipea, kui võimalik, juhul, kui pihisa pole ise aega määranud.

276. Kas on hea tihti pihtida?

On hea pihtida vähemalt kord kuus, aga kas teab end olevat raskes patus, see peab minema pihile võimalikult kiiresti.

6. peatükk

Viimsest võidmisest

277. Mis on viimne võidmine?

Viimne võidmine, nimetatud ka pühaks võidmiseks, on sakrament, mis on sisse seatud surmaohus olevate haigete vaimseks ja ka ihuliseks tugevdamiseks.

278. Millised mõjud on viimse võidmise sakramendil?

Viimse võidmise sakramendil on järgmised mõjud:
1. ta suurendab pühitsevat armu;

272.ta kustutab andeksantavad patud ja ka need surmapatud, mida haige kahetseb, aga enam pihtida ei saa;

273.ta võtab nõrkuse ja tuimuse hea suhtes, mis jääb veel alles pärast pattude andeksandmist;

274.ta annab jõu kannatusi kannatlikult taluda, kiusatustele vastu panna ja pühalt surra;

275.ta aitab taastada kehalist tervist, kui see on hinge pääsemiseks kasulik.

276. Millal peab vastu võtma viimse võidmise?

Viimse võidmise peab vastu võtma siis, kui haigus on ohtlik ja, kui see võimalik on, pärast seda, kui haige on vastu võtnud pihi- ja Altarisakramendi ning kui ta on veel selge teadvuse juures.

7. peatükk

Preestripühitsusest

277. Mis on preestripühitsuse sakrament?

Preestripühitsuse sakrament on sakrament, mis annab võimu läbi viia Jumala ülistamisega ja hingede päästmisega seotud pühi teenistusi ja mis annab selle sakramendi vastuvõtja hingele jumalateenri kustutamatu iseloomu.

278. Milline eesmärk peab olema silme ees sellel, kes valib vaimuliku seisuse?

Selle inimese eesmärk, kes valib vaimuliku seisuse, peab olema ainult Jumala au ja hingede päästmine.

279. Kas keegi saab iseenesest valida vaimulikku seisust?

Keegi ei saa iseenesest valida vaimulikku seisust, vaid ta peab olema selleks Jumala poolt kutsutud.

280. Järelikult võib see, kes astub ilma jumaliku kutsumuseta vaimulikku seisusesse, toime panna ebaõigluse?

Kes astub ilma kutsumuseta vaimulikku seisusesse, võib toime panna raske ebaõigluse ja asetada end igavese hukatuse ohtu.

281. Millised on usklikte kohustused nende suhtes, kes on kutsutud pühadele pühitsustele?

Usklikud peavad:

1. jätma oma poegadele täieliku vabaduse järgida Jumala kutset;
2. paluma Jumalat, et Ta raatsiks anda oma Kirikule häid karjaseid ning usinaid teenreid, mis eesmärgil on sisse seatud ka nelja kvatembriaja paastumine;
3. omama erilist austust kõigi nende vastu, kes on läbi pühitsuste pühendunud Jumala teenimisele.

8. peatükk

Abielust

285. Mis on abielusakrament?

Abielusakrament on meie Issanda, Jeesus Kristuse poolt sisse seatud sakrament, mis loob püha ja lahutamatu sideme mehe ja naise vahel ja annab neile armu üksteist pühalt armastada ning lapsi kristlikult kasvatada.

282. Kas abielusakramendil on eriline tähendus?

Abielusakrament on sümboliseerib Kristuse ühendust oma Kirikuga, kes on Tema mõrsja ja meie armastatuim Ema.

283. Kas need, kes võtavad vastu abielusakramendi, peavad olema pühitseva armu seisundis?

Jah, need, kes võtavad vastu abielusakramendi, peavad vastuvõtmise ajal olema pühitseva armu seisundis, muidu panevad nad toime jumalateotuse.

284. Kuidas sõlmitakse abielu?

Ainus viis kehtivalt ja kristlaste seas lubatult abielu sõlmida on lasta end laulatada püha Kiriku riituse järgi.

Viies osa

Jumalikest voorustest

§ 1. Usust.

285. Millised voorused on kristlastele pääsemiseks häda-vajalikud?

Kristlastele on pääsemiseks hädavajalikud kolm jumaliku¹⁷ voorust: usk, lootus ja armastus.

286. Mis on usk?

Usk on meie hinge valatud üleloomulik voorus, mille läbi me, toetudes Jumala autoriteedile, usume, et kõik mida Ta on ilmutanud ja meile Kiriku läbi uskumiseks seab, on tõde.

287. Kuidas me tunneme Jumala poolt ilmutatud tõdesid?

Jumala poolt ilmutatud tõdesid me tunneme püha Kiriku kaudu, kes on eksimatu – see tähendab, paavsti kui püha Peetruse järeltulija ning piiskoppide kui apostlite järeltulijate kaudu, keda Jeesus Kristus ise õpetas.

288. Kas paavst on eksimatu?

---

¹⁷ - neid nimetatakse ka *teoloogilisteks* voorusteks. Teoloogilised voorused on Jumala poolt armuna antud, nende eesmärk on Jumal ja nad seovad meid otseselt Jumalaga.

Jah, paavst on eksimatu selsamal püha Kiriku eksimatuse alusel, kui ta räägib kui kõigi kristlaste karjane ja õpetaja ning defineerib tõesid, mis on seotud usu ja moraaliga.

289. Kas me saame mõista kõiki ilmutatud tõesid?

Ei, me ei saa mõista kõiki ilmutatud tõesid, kuna mõned usutõed on saladused.

290. Mis on saladused?

Saladused on usutõed, mis ületavad meie mõistuse piirid.

291. Miks me peame uskuma ususaladusi?

Sest need on ilmutanud ja meile läbi püha Kiriku uskumiseks ette seadnud Jumal, igavene Tõde.

292. Kas pääsemiseks piisab kõikide usutõdede üldisest ja ebaselgest uskumisest?

Kõikide usutõdede üldisest ja ebaselgest uskumisest ei piisa, sest on mõned tõesid, mida on hädavajalik kõigil uskuda ja mis peavad olema selgelt väljendatud erilise usuaktiga, näiteks Jumala Ühtsus ja Kolmainsus, meie Lunastaja inimeseks saamine ja surm.

293. Kus on kirjas need peatõed, mis Jumal on pühale Kirikule ilmutanud?

Peatõed, mida Jumal on ilmutanud, on kirjas apostellikuses Usutunnistuses, mida on tavaliselt nimetatud *Credo*'ks.

§ 2. Lootusest.

294. Mis on lootus?

Lootus on Jumala poolt meie hinge valatud üleloomulik voorus, mille läbi me igatseme ja ootame igavest elu, mida Jumal on oma teenritele töötanud nagu ka selle saavutamiseks hädavajalikku abi.

295. Miks me peame Jumalalt lootma Taevasse pääsemist ja hädavajalikku abi selle saavutamiseks?

Me peame Jumalalt lootma Taevasse pääsemist ja hädavajaliku abi selle saavutamiseks, kuna Jumal on seda meie Issanda, Jeesus Kristuse teenete tõttu töötanud sellele, kes Teda kogu südamest teenib, ja kuna Tema kui kõige truum ja kõikvõimas, täidab alati oma töötused.

§ 3. Armastusest.**296. Mis on armastus?**

Armastus on Jumala poolt meie hingedesse valatud üleloomulik voorus, mille läbi me armastame Jumalat Tema enese pärast üle kõige ja oma ligimesi Jumala armastuse pärast nagu iseennast.

297. Miks me peame armastama Jumalat?

Me peame armastama Jumalat, kuna Ta on kõrgeim, lõputult täiuslik hüve ja peale selle veel Tema käsu tõttu ning nii paljude heategude pärast, mida me Temalt vastu võtame.

298. Miks me peame ligimesi armastama?

Me peame armastama ligimesi Jumala armastuse pärast, kuna Ta seda käsib ja kuna iga inimene on Tema võrdkuju.

299. Kas me oleme kohustatud armastama ka vaenlasi?

Jah, me oleme kohustatud armastama ka oma vaenlasi, kuna ka nemad on meie ligimesed ja kuna Jeesus Kristus on meil seda selgesõnaliselt teha käskinud.

§ 4. Usu, lootuse ja armastuse aktide äratamisest.**300. Kas me peame endas äratama usu, lootuse ja armastuse akte?**

Jah, me peame endas äratama usu, lootuse ja armastuse akte, kui me oleme jõudnud mõistuse kasutamise ikka, surmaohus, sagedasti elus ja eriti siis, kui need vourused on hädavajalikud, et panna vastu kiusatusele või täita kristlase kohust.

301. Kas keegi teeb sellega head, kui ta sagedasti palvetab usu, lootuse ja armastuse akte.

Jah, ta teeb palju head, kui ta sagedasti palvetab usu, lootuse ja armastuse akte, kuna kristlane nende aktide sagedase palvetamise läbi:

1. hoiab kergemini neid nii hädavajalikke vourusi;
2. rohkendab ja tugevdab neid oma hinges;
3. tunnistab neid väliselt;
4. pälvib palju patukaristuskustutusi.

302. Kas nende aktide suulisest väljütlemisest piisab?

Ei, sellest ei piisa, kui neid akte ainult suuliselt väljendada, vaid need peab ühendama vaimu tähelepanelikkuse ja südame sisemise innukusega.

303. Kas me suudame ainult oma jõududega väärilisel viisil äratada ühte või teist kristliku vooruse akti?

Ma ei suuda neid äratada iseenesest, vaid vajame sealjuures Jumala armu toetust, kes annab seda alati sellele, kes Temalt seda südamest palub.

304. Milline usu, lootuse ja armastuse jumalikest voorustest on kõige suurem ja ülevam?

Kõige suurem ja ülevam jumalikest voorustest on armastus, mis on alati seotud pühitseva armuga, mis meid vaimselt Jumalaga ühendab ning teeb Taeva vääriliseks.

305. Milline on tõendus armastusest?

Tõendus armastusest on Jumala käskude järgimine ja halastustegude tegemine.

306. Kui palju on halastustegusid?

On neliteist halastustegu: seitse kehalist ja seitse vaimset.

307. Millised on kehalised halastusteod?

Kehalised halastusteod on:

1. Näljaseid toita.

2. Januseid joota.
3. Alastiolijaid riietada.
4. Võõrastele (reisilolijatele, palveränduritele) peavarju pakkuda.
5. Haigeid külastada.
6. Vangistatuid külastada.
7. Surnuid matta.

308. Millised on vaimsed halastusteod?

Vaimsed halastusteod on:

1. Kahtlejaid nõustada.
2. Teadmatuid õpetada.
3. Patuseid manitseda.
4. Kurbi trööstida.
5. Solvanguid andestada.
6. Tüütuid inimesi kannatlikult taluda.
7. Elavate ja surnute eest Jumalat paluda.